

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2019

Procesbevillingsnævnets årsberetning 2019

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
St. Kongensgade 1-3, 2. sal
1264 København K
Telefon 33 12 13 20
Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk.
Trykt af Rosendahls A/S

Fotograf:
Kristian Brasen

Dog følgende undtagelser: Forsidebilledet er taget af Peter Sørensen. Foto nr. 3 side 8 og foto nr. 3 side 75 er taget af medarbejdere i sekretariatet.

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 1996 til 2002 er kun i fysisk format. Årsberetningerne for årene 2003 til 2019 kan tillige findes på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Indhold

1.	Nævnets virksomhed og opgaver	9
1.1	Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed	10
1.2	Nævnets afdeling for appeltilladelser	11
1.3	Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser	12
1.4	Nævnets afdeling for fri proces	13
1.5	Nævnets sekretariat	14
2.	Sagsbehandling.....	15
2.1	Forberedelse af nævnsbehandlingen	16
2.2	Nævnsbehandling	17
2.3	Underretning og aktindsigt	19
2.4	Produktivitet	20
2.4.1	Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces	20
2.4.2	Produktivitet pr. medarbejder	21
2.5	Oversigt over højesteretspraksis om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a	22
3.	Nævnets virksomhed i 2019 i afdelingen for appeltilladelser	24
3.1	Generelt	25
3.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2019	26
3.1.2	Sagsbehandlingstiden	32
3.1.3	Anmodning om genoptagelse	33
3.1.4	Anmodning om aktindsigt	33
3.2	Civile sager	34
3.2.1	2. instansbevillinger i civile sager (anke)	34
3.2.2	2. instansbevillinger i civile sager (kære)	35
3.2.3	3. instansbevillinger i civile sager (anke)	37
3.2.4	3. instansbevillinger i civile sager (kære)	38
3.3	Straffesager	40
3.3.1	2. instansbevillinger i straffesager	40
3.3.2	3. instansbevillinger i straffesager (anke)	41
3.3.3	3. instansbevillinger i straffesager (kære)	43

4.	Konkrete sager, der er afgjort i 2019 i nævnets afdeling for appeltilladelser	44
4.1	Generelt	45
4.2	Civile sager	46
4.2.1	Civile ankesager	46
4.2.2	Civile kæresager	56
4.3	Straffesager	61
4.3.1	Anke i straffesager	61
4.3.2	Kære i straffesager	66
5.	Nævnets virksomhed i 2019 i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser	71
5.1	Generelt	72
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2019	72
5.1.2	Sagsbehandlingstiden	73
5.1.3	Anmodning om genoptagelse	73
5.1.4	Anmodning om aktindsigt	74
5.2	Nyt nævn og omtale af sager, der er afgjort i nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser	74
5.2.1	Indledning	74
5.2.2	Familieretsreformen pr. 1. april 2019	75
5.2.3	Pulsen i det nye nævn	77
5.2.4	Nogle tendenser i de sager, som nævnet har behandlet i 2019	77
5.2.5	Kommunikation	80
6.	Nævnets virksomhed i 2019 i afdelingen for fri proces	81
6.1	Generelt	82
6.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2019	83
6.1.2	Sagsbehandlingstiden	84
6.1.3	Anmodning om genoptagelse	85
6.1.4	Anmodning om aktindsigt	86
6.2	Fri proces til sager i 1. instans	86
6.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	86
6.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	87
6.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	88
6.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	89
6.3	Fri proces til appelsager	90
6.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	90
6.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	90
6.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	91
6.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	92
6.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt	93
6.5	Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjælpsloven	93

7.	Konkrete sager, der er afgjort i 2019 i nævnets afdeling for fri proces ...	94
7.1	Generelt	95
7.2	Kompetence	95
7.3	Retsplejelovens § 325	96
7.3.1	De økonomiske betingelser	97
7.4	Retsplejelovens § 328	98
7.4.1	Retsplejelovens § 328, stk. 1, og 2, rimelig grund til at føre proces	98
7.4.2	Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen	100
7.4.3	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager	101
7.5	Retsplejelovens § 329	102
8.	Litteratur.....	104
8.1	Litteratur om appeltilladelser	105
8.1.1	Bøger	105
8.1.2	Artikler	106
8.2	Litteratur om fri proces	108

Appendix

A.	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet	109
B.	Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet	110
C.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse	114
D.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	125
E.	Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016	130
F.	Bekendtgørelse nr. 1.372 af 28. november 2018 om fri proces	131
G.	Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed	133
H.	Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år	137

Forord

Vi har i Procesbevillingsnævnet i 2019 haft endnu et meget begivenhedsrigt og spændende år med et rekordstort antal sager og med etablering af et nyt nævn.

Procesbevillingsnævnet består i dag af tre afdelinger.

Procesbevillingsnævnet behandler i afdelingen for appeltilladelser ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. Pr. 1. april 2019 blev der etableret en ny afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser, som behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten af familierettens afgørelser. Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces mv. Hver uge er der møder i en eller flere af nævnets tre afdelinger, og nævnsmedlemmer og suppleanter fra nær og fjern har derfor deres jævnlige gang her i Procesbevillingsnævnets lokaler i hjertet af København, og som også rummer den daglige arbejdsplads for sekretariatets personale.

Som led i familieretsreformen, der trådte i kraft den 1. april 2019, og som blandt andet indeholdt nye appelbegrænsningsregler, blev der også gennemført en ændring af retsplejelovens regler om Procesbevillingsnævnets virke. Reglerne indebærer, at der som nævnt er etableret en ekstra afdeling i Procesbevillingsnævnet, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. retsplejelovens § 23, stk. 2. Vi synes, at det nye nævn er kommet rigtig godt fra start.

Pr. 1. april 2019 er der desuden – som noget væsentligt – sket en ændring af retsplejelovens § 25, stk. 2. Tidligere kunne nævnets afdeling for appeltilladelser bestemme, at sager om meddelelse af anden og tredjeinstansbevilling kunne afgøres af tre medlemmer i nævnet, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer (professor). Ændringen består i, at adgangen til at afgøre sager med 3 medlemmer er begrænset til sager om appeltilladelse til landsretten. Til gengæld består de 3 medlemmer fremover af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat. Det er meningen med lovændringen, at de 3 medlemmer skal afgøre størstedelen af sagerne om appeltilladelse til landsretten, og dette er også implementeret i de beslutninger om ændring af forretningsordenen mv., som Procesbevillingsnævnet traf med virkning fra den 1. april 2019. Der er i 2019 afgjort et meget stort antal sager om appeltilladelse til landsretten på 3-mandsmøder.

Den fulde besætning på 5 medlemmer i nævnets afdeling for appeltilladelser kan herefter koncentrere sig om den helt centrale opgave, det er at tage stilling til, hvilke sager Højesteret skal beskæftige sig med. Nævnets afdeling for appeltilladelser er den eneste fødekæde til Højesteret i straffesager og en meget væsentlig fødekæde i civile sager. Nævnet har således hovedansvaret for at sikre, at Højesteret får de rigtige sager til behandling. Det er en særlig vigtig opgave for nævnet at medvirke til, at Højesteret kan udfylde sin rolle som rigets øverste domstol og træffe afgørelser i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. 2019 har i høj grad været året, hvor der er meddelt appeltilladelser til Højesteret i et meget stort antal sager og inden for et bredt spektrum af retsområder.

I nævnets afdeling for fri proces har der de senere år været et lidt faldende antal sager. Nu er kurven vendt, og vi har i 2019 i afdelingen modtaget et lidt højere antal sager om fri proces end i de foregående 3 år. Der er i løbet af året desuden i overensstemmelse

med reglerne herfor sket en fuldstændig udskiftning af nævnets medlemmer og suppleanter.

Samlet set har vi i 2019 modtaget tæt på 3.700 sager i nævnets tre afdelinger, og vi har afsluttet lidt færre sager, end vi har modtaget. Til gengæld har vi afgjort markant flere sager end året før, hvilket desuden skal ses i lyset af, at antallet af modtagne sager i 2019 også er markant højere end alle tidligere år. Langt det største antal modtagne sager på ca. 2.600 angår nævnets afdeling for appeltilladelser.

Vi har som et af vores målsætninger i 2019 et særligt brugerorienteret fokus. Dette materialiserer sig blandt andet i form af ekstern brugerorienteret videndeling på digitale platforme som nævnets hjemmeside og på LinkedIn.

Det er desuden vigtigt for den enkelte borger, virksomhed eller myndighed at kunne modtage en afgørelse inden for rimelig tid. Også i 2019 lever vi i det store og hele op til vores egne målsætninger om, at sagerne i Procesbevillingsnævnet skal forberedes, behandles og afgøres inden for en rimelig tid med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på maksimalt 8-10 uger i nævnets afdeling for appeltilladelser og 6-8 uger i de to øvrige afdelinger. I nævnets afdeling for appeltilladelser var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2019 således på 10,3 uger, mens sagsbehandlingstiden var gennemsnitligt på 6,3 uger i afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser og på 9,6 uger i afdelingen for fri proces.

Årsberetningen omfatter i lighed med tidligere år en almindelig orientering om nævnets virksomhed, sammensætning og sagsbehandling i de første to kapitler. De følgende kapitler indeholder desuden en statistisk del med en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnets tre afdelinger i 2019. Dette suppleres af en omtale af nogle konkrete sager, der har været behandlet i nævnets afdelinger. Bagerst i beretningen er der bilag med lovgivning og andre relevante oplysninger af betydning for Procesbevillingsnævnets virksomhed.

Ved årsskiftet til 2020 blev højesteretsdommer Kurt Rasmussen ny formand for Procesbevillingsnævnet, og han afløste dermed højesteretsdommer Oliver Talevski. I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der desuden pr. 1. januar og 1. juli 2020 sket en udskiftning af de øvrige 4 medlemmer af afdelingen for appeltilladelser, ligesom der er beskikket flere nye suppleanter.

Vi er nu midt i et travlt og begivenhedsrigt år 2020 med mange vigtige opgaver foran os og med et sagstal lige nu mindst på niveau med samme tidspunkt i 2019. Lige som alle dele af det danske samfund måtte Procesbevillingsnævnet i en længere periode fra 1. halvdel af marts 2020 og frem til genåbningsprocessen i juni meget hurtigt omstille sin arbejdsform som følge af Covid-19 situationen og nedlukning af samfundet. Det er alligevel lykkedes for Procesbevillingsnævnet under hele perioden at arbejde for fulde tryk og opretholde en sagsbehandling og produktivitet i det store og hele som normalt ikke mindst takket være en optimeret udnyttelse af digitale sagsflows og brug af virtuelle mødeformer.

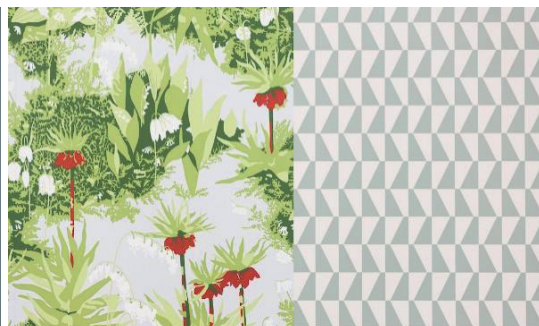
Organisationen Danmarks Domstole – og herunder Procesbevillingsnævnet – har den 13. maj 2020 fået ny hjemmeside. Den nye hjemmeside er mere tidssvarende og brugervenlig både i indhold og design, og den er desuden tilpasset til brug på tablet og mobiltelefon. Du vil fortsat kunne finde de informationer om Procesbevillingsnævnets virksomhed på www.procesbevillingsnaevnet.dk, som vi hidtil har lagt på hjemmesiden. Det omfatter nærmere orientering om nævnets tre afdelinger, årsberetninger, løbende opdatering med nyheder mv. Vi håber og tror på, at du som bruger af hjemmesiden nemt finder de oplysninger, som du har brug for.

Vi kan med tilfredshed konstatere, at vi er kommet godt i mål i 2019, og at vi er i skarp øjenhøjde med 2020. Dette har kun kunne lade sig gøre takket være den fokuserede og dedikerede indsats, som alle nævnets medlemmer og suppleanter i alle tre afdelinger samt sekretariatets personale altid yder. Dette vil vi benytte lejligheden til at takke for, ligesom vi kan glæde os over at have gode samarbejdsrelationer til de eksterne interessenter, advokater og borgere, som hver dag bidrager til, at vi kan træffe afgørelser på et veloplyst og kvalificeret grundlag. Vi gør os umage hver eneste dag.

Vi ønsker god fornøjelse med læsning af beretningen.

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Kurt Rasmussen
Formand

1.1 Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed

Procesbevillingsnævnet består i dag af tre afdelinger.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces og klager over Civilstyrelsens afslag på retshjælp til klagesager ved internationale klageorganer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser er etableret med virkning fra 1. april 2019 i forbindelse med familieretsreformen. Denne årsberetning for 2019 vil derfor alene omtale sager behandlet i nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser i perioden fra etableringen af afdelingen den 1. april 2019 og den resterende del af året.

Du kan læse nærmere om Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser i kapitel 3 og 4, om afdelingen for behandling af familierettens afgørelser i kapitel 5 og om afdelingen for fri proces i kapitel 6 og 7.

Reglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed og opgaver er nærmere reguleret i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Nævnets kompetence i alle tre afdelinger er primært reguleret i de relevante afsnit i retsplejeloven.

Procesbevillingsnævnet er både organisatorisk og forfatningsmæssigt en unik organisation, som næppe findes tilsvarende i andre lande. Det fremgår af forarbejderne til lovgivningen om nævnets virksomhed, at nævnet er uafhængigt af både domstolene og den offentlige forvaltning, og nævnet er således ikke omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. Nævnet er dog omfattet af databeskyttelseslovgivningen.

Nævnets afgørelser kan ikke påklages til justitsministeren eller til anden administrativ myndighed.

En nærmere omtale af lovgivningen af betydning for nævnets virksomhed er medtaget som bilag G til årsberetningen. Retsplejelovens kapitel 1 a om Procesbevillingsnævnet er medtaget som bilag A og nævnets forretningsorden som bilag B. Som bilag C er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelser. Som bilag D er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag E er lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Bilag C til E medtager de bestemmelser i lovgivningen, som er gældende på tidspunktet for årsberetningens udarbejdelse i 2020. Bilag F til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1.372 af 28. november 2018 om de økonomiske betingelser for fri proces, der var gældende for 2019.

Se nærmere om Procesbevillingsnævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed samt sagsbehandling navnlig Hanne Kjærulff i "*Kommenteret Retsplejelov*", 10. udgave, 2018, kapitel 1 a, side 53-76, og Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "*Appeltilladelser*", 1. udgave, 2017. Bagerst i årsberetningen finder du desuden en oversigt over relevant litteratur om nævnets afdelinger.

1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse.

Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 31. december 2019 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Oliver Talevski
- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Ingrid Therkelsen
- Advokat Anne Buhl Bjelke
- Professor Søren Højgaard Mørup

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Kurt Rasmussen
- Landsdommer Lone Kern-Jespersen
- Landsdommer Bo Østergaard
- Byretsdommer Karen Duus Mathiesen
- Byretsdommer Ivan Larsen
- Advokat Klaus Kastrup-Larsen
- Advokat Birgitte Pedersen
- Professor Lasse Højlund Christensen
- Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. januar 2020 sket en delvis udskiftning af nævnsmedlemmer og suppleanter, således at højesteretsdommer Kurt Rasmussen indtræder som ny formand i stedet for højesteretsdommer Oliver Talevski, og at højesteretsdommer Lars Apostoli bliver ny suppleant, advokat Nikolaj Linneballe er nyt medlem, og advokat Asger Bagge-Jørgensen og Anne Almose Røpke er indtrådt som nye suppleanter, professor Lasse Højlund Christensen, der tidligere var suppleant, bliver nyt medlem, og professor Thomas Elholm bliver ny suppleant.

Der sker desuden en delvis udskiftning pr. 1. juli 2020, hvor landsdommer Ole Græsbøll Olesen indtræder som nyt medlem, og landsdommer Karen Hald og landsdommer Lis Frost er nye suppleanter, byretsdommer Dorit Kring indtræder som nyt medlem, og byretsdommer Charlotte Bliss Elmquist og byretsdommer Rasmus Damm bliver nye suppleanter.

Sammensætningen af nævnets afdeling for appeltilladelser er pr. 1. juli 2020 herefter følgende:

- Højesteretsdommer Kurt Rasmussen
- Landsdommer Ole Græsbøll Olesen
- Byretsdommer Dorit Kring
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Professor Lasse Højlund Christensen

Suppleanter:

- Højesteretsdommer Lars Apostoli
- Landsdommer Karen Hald
- Landsdommer Lis Frost
- Byretsdommer Charlotte Bliss Elmquist
- Byretsdommer Rasmus Damm
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen
- Advokat Anne Almose Rørpe
- Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen
- Professor Thomas Elholm

1.3 Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

---

Procesbevillingsnævnets nye afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser bestod i perioden fra etableringen den 1. april – 31. december 2019 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Julie Skat Rørdam (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Susan Sørensen

Suppleanter:

- Landsdommer Jon Esben Hvam
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Karen Wung-Sung

1.4 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 30. juni 2019 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Thomas Jønler (afdelingsformand)
- Byretsdommer Mette Bytofte
- Advokat Mads Krøger Pramming

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Michael Kistrup
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Allan Sørensen
- Advokat Henrik Schütze

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. juli 2019 sket en delvis udskiftning, hvor landsdommer Alex Puggaard indtræder som ny afdelingsformand i stedet for landsdommer Thomas Jønler, og landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck bliver ny suppleant.

Sammensætningen af nævnets afdeling for fri proces var i perioden 1. juli 2019 – 31. december 2019 herefter følgende:

- Landsdommer Alex Puggaard (afdelingsformand)
- Byretsdommer Mette Bytofte
- Advokat Mads Krøger Pramming

Suppleanter:

- Landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Allan Sørensen
- Advokat Henrik Schütze

1.5 Nævnets sekretariat

Til Procesbevillingsnævnet er knyttet et sekretariat, der forestår alle sagers forberedelse. Sekretariatet varetager alle opgaver forbundet med alle sagers behandling så som de indledende sagsskridt, udarbejdelse af interne notater, der indeholder en gennemgang af sagens faktum, alle relevante juridiske forhold for bedømmelse af sagen, de retlige overvejelser og en indstilling til nævnet om afgørelse, ligesom sekretariatet forestår udsendelse af afgørelse i sagerne. Sekretariatet varetager desuden øvrige generelle sager og alle administrative opgaver forbundet med nævnets virksomhed. Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnets sekretariat var i 2019 på ca. 26 årsværk.

Der er i sekretariatet pr. juli 2020 følgende ansatte:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Souschef Christian Sivert Brogaard

- Chefkonsulent Anne Kirstine Gørtz
- Chefkonsulent Cecilie Boel Winther

- Specialkonsulent Flemming Krog Bjerre
- Specialkonsulent Mette Højmark Søndergaard
- Specialkonsulent Hanne Nistrup Berg
- Specialkonsulent Louise Hegnsborg Bruun

- Fuldmægtig Tine Maria Anker
- Fuldmægtig Agnethe Kirstine Kern-Jespersen (orlov)
- Fuldmægtig Signe Astrid Bruun Østergaard
- Fuldmægtig Celia Bautista Andersen
- Fuldmægtig Marie Hove
- Fuldmægtig Signe Olivia Lading
- Fuldmægtig Monica Sachar Mortensen
- Fuldmægtig Emma Katrine Nothman Croudy
- Fuldmægtig Caroline Køber
- Fuldmægtig Pernille Tinndahn-Nielsen
- Fuldmægtig Lars Lyng Dahlgaard
- Fuldmægtig Nichlas Madsen
- Fuldmægtig Dorthea Maria Lund
- Fuldmægtig Rasmus Møller Axelsen

- Kontorfuldmægtig Pia Jørgensen
- Kontorfuldmægtig Karin Kofoed Næsager
- Kontorfuldmægtig Anja Rosenkrants Clausen
- Kontorfuldmægtig Mikala Elverdal
- Kontorfuldmægtig Julie Risom Laursen
- Kontorfuldmægtig Marjun Fordyce Sigurskjold
- Kontor- og servicemedarbejder Marie Eckersberg

- Studentermedhjælper Mie Engmann
- Studentermedhjælper Emma Elisabet Danker Blanford

2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Nævnets forretningsorden er senest ændret med virkning fra 1. april 2019 ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019. Der er alene tale om mindre ændringer i forhold til den forretningsorden, der tidligere var gældende i de første måneder af beretningsåret 2019, jf. bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018. Ændringerne består navnlig i konsekvensændringer som følge af ny lovgivning om familieretsreformen og de ændringer i bl.a. retsplejelovens kapitel 1 a, det har medført for Procesbevillingsnævnets virksomhed både med etablering af et nyt nævn med virkning fra 1. april 2019 og i øvrigt også en ændring af retsplejelovens § 25, stk. 2, af betydning særligt for nævnets afdeling for apeltilladelser.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformænd omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om apeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopi af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om apeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Du kan finde blanketter med vejledning på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4. Nævnet kan i en sag om apeltilladelse se bort fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

En ansøgning eller klage kan sendes til Procesbevillingsnævnet enten med digital post eller almindelig post, og hvis henvendelsen bliver sendt digitalt, er det derfor ikke nødvendigt tillige at sende med almindelig post.

Hvis ansøgningen eller klagen bliver sendt med digital post den dag, hvor fristen udløber, er den efter § 3, stk. 4, rettidig, hvis henvendelsen er modtaget i nævnet inden udgangen af døgnet, også selv om fristens sidste dag er en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag. Hvis henvendelsen derimod bliver sendt med almindelig post eller bliver overbragt, er den alene rettidig, hvis den bliver modtaget i nævnet inden kontortids ophør kl. 15, og hvis fristens sidste dag falder på en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag, så skal henvendelsen i disse tilfælde være modtaget den forudgående hverdag inden kontortids ophør kl. 15.

I sager vedrørende apeltilladelse underretter sekretariatet efter forretningsordenens § 4, stk. 1 og 2, 1. pkt., ansøgeren og modparten i sagen om modtagelsen af ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden, jf. § 4, stk. 2, 2. pkt.

I sager vedrørende fri proces underretter sekretariatet efter § 4, stk. 1, klager om modtagelsen af klagen.

I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12-14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23.

Der bliver desuden taget stilling til, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget. Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet i umiddelbar forlængelse af modtagelsen at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden – i praksis sekretariatschefen – afgør efter forretningsordenens § 5, stk. 1, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Nævnsbehandlingen i nævnets tre afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Du kan – udover de årlige årsberetninger og relevant litteratur – læse mere om Procesbevillingsnævnets virksomhed på nævnets hjemmeside. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed. Du kan også finde ofte forekommende *spørgsmål & svar* for nævnets afdelinger. Hjemmesiden indeholder desuden blanketter med vejledninger, som kan anvendes ved indgivelse af enten ansøgning om appeltilladelse eller klage over afslag på fri proces. Du kan også orientere dig om nævnets virksomhed på LinkedIn.

2.2 Nævnsbehandling

Procesbevillingsnævnets afgørelser træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne 1-2 uger før nævnsmødet. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 1 og 2.

I nævnets enkelte afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 3 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og

disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 2 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1, og § 16, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, § 14, stk. 2, og § 16, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser og i afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har fra nævnets start i 1996 til 2016 ikke benyttet den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3 medlemmer bestående efter den daværende bestemmelse af en dommer, en advokat og en universitetslærer. Nævnet har imidlertid fra og med 2017 i medfør af § 25, stk. 2, og forretningsordenens § 12 – efter nærmere skriftlige retningslinjer i særlige grupper af tilfælde – besluttet at afholde enkelte nævnsmøder med deltagelse af 3 nævnsmedlemmer.

Der er med virkning fra 1. april 2019 lavet en ændring af § 25, stk. 2, hvorefter bestemmelsen om sammensætning af de tre medlemmer nu angiver en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og desuden omfatter kompetencen alene ansøgninger om appeltilladelser til landsretten. Der er en nærmere regulering i § 12 i den seneste forretningsorden, der trådte i kraft 1. april 2019.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet, at følgende sager om appeltilladelse til landsretten kan behandles på 3-mandsmøder:

Tabel 2.1 Sagskategorier der kan behandles på 3-mandsmøder i afdelingen for appeltilladelser

Kategori	Bestemmelse	Undtagelse
Civile sager		
Ankesager (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 368	
Tvangsanbringelse mv.	Serviceovens § 171	
Delafgørelser (anke og kære)	Retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.	
Undervejsafgørelser (kære)	Retsplejelovens § 389 a	Dog ikke sager om henvisning til landsretten
Afgørelser om udlæg (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 584	
Fritagelse for sagsportalen	Retsplejelovens § 148 a	
Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger	Retsplejelovens § 392 a	
Straffesager		
Overtrædelse af straffeloven	Retsplejelovens § 903	Dog ikke ansøgninger fra anklagemyndigheden (til skade for den tiltalte)
Overtrædelse af færdselsloven, tilholdsloven, knivloven, våbenlovgivningen og lov om euforiserende stoffer	Retsplejelovens § 903	

Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet følgende skriftlige retningslinjer for behandlingen af sager på 3-mandsmøder:

- Nævnet ved 3-mandsmøder er beslutningsdygtigt, hvis to medlemmer/suppleanter voterer mundtligt, og der foreligger et skriftligt votum fra yderligere et medlem/suppleant.
- Når blot ét af de deltagende medlemmer/suppleanter anmoder om det, skal sagen i stedet behandles på et 5-mandsmøde, jf. forretningsordenens § 12.

Med hjemmel i retsplejelovens § 25, stk. 2, er det i forretningsordenens § 8 fastsat, at formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets tre afdelinger har bemyndiget formanden og afdelingsformændene til at afgøre genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har desuden bemyndiget formanden og afdelingsformændene til at afgøre visse andre sagstyper.

2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse bliver efter forretningsordenens § 19, stk. 1, meddelt til ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, og der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen, jf. § 19, stk. 4 og 5. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen. I sager om fri proces bliver der altid givet underretning om afgørelsen til Civilstyrelsen, og ved bevilling af fri proces i verserende retssager bliver meddelelse om bevilling tillige givet til den ret, der behandler sagen, jf. § 19, stk. 6.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 19, stk. 2.

Efter forretningsordenens § 20, stk. 1, meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i de 3 afdelinger i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger. Efter § 20, stk. 2, bliver begæring om indsigt fra den registrerede behandlet efter reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22. I praksis er det sekretariatet, der behandler og meddeler oplysninger efter reglerne om aktindsigt og indsigt.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om appeltilladelser i perioden 2011-2019:

Tabel 2.2 Antal sager om appeltilladelse

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Uafsluttede sager fra året før	120	181	269	295	496	479	414	371	446
Antal modtagne sager	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237	2.603
Antal afsluttede sager	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.162	2.545
Uafsluttede sager ved årets udgang	181	269	295	496	479	414	371	446	504

I nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser er der desuden modtaget 173 sager og afsluttet 152 sager. Der henstod herefter ved årets udgang 21 uafsluttede sager i afdelingen.

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om fri proces i perioden 2011-2019:

Tabel 2.3 Antal sager om fri proces

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Uafsluttede sager fra året før	223	215	131	219	162	153	133	96	105
Antal modtagne sager	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662	892
Antal afsluttede sager	1.155	1.254	993	1.186	1.001	860	819	653	783
Uafsluttede sager ved årets udgang	215	131	219	162	153	133	96	105	214

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2019 beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i nævnets tre afdelinger. Antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt indgår ikke i nedenstående tabel. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Tabel 2.4 Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal afsluttede sager – appel	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.161	2.545
Antal afsluttede sager – appel (familieretten)	-	-	-	-	-	-	-	-	152
Antal afsluttede sager – fri proces	1.155	1.254	993	1.183	1.001	860	819	653	783
Antal afsluttede sager i alt	2.495	2.748	2.634	2.830	3.410	3.345	3.218	2.815	3.480
Antal årsværk*	20,0	20,3	20,2	20,7	24,0	24,3	24,0	24,4	25,8
Antal afsluttede sager pr. årsværk	124,8	135,4	130,4	136,7	142,1	137,7	134,1	115,4	134,9

*I antal årsværk er fratrukket barselsorlov, langtidssygdом og anden orlov.

Det er nævnets mål, at der årligt skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. Det skal i forbindelse med opgørelsen af produktiviteten både for 2019 og for tidligere år tages i betragtning, at der ikke indgår alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver.

Samlet set har nævnet i 2019 modtaget 3.668 sager, og nævnet har afsluttet 3.480 sager i løbet af året. Dette er det hidtil højeste antal modtagne og afsluttede sager. Dertil kommer, at der med etableringen af nævnets nye afdeling fra april 2019 nu er tale om behandling af sager i 3 afdelinger, hvilket samlet set er mere ressourcekrævende. På den baggrund har det produktivitetsmæssigt også i 2019 været et tilfredsstillende år.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne.

2.5 Oversigt over højesteretspraksis om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a

---

I 2014 blev der indført en række nye appelbegrænsningsregler i civile sager, blandt andet bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse kun kan kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Procesbevillingsnævnet har i årenes løb meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i følgende afgørelser:

- U 2015.2529 H – Kære af byrettens beslutning om at afvise genoptagelse af en sag, hvor der var afsagt udeblivelsesdom men ikke stillet sikkerhed for omkostningerne krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse (dissens).
- U 2015.2534 H – Kære af byrettens beslutning om at afvise genoptagelse efter udløbet af 4-ugersfristen i retsplejelovens § 367 krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse (dissens).
- U 2015.2540 H – Kære af byrettens kendelse om ikke at tillægge et søgsmål mod en offentlig myndig opsættende virkning krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2015.3715 H – Byrettens kendelse om syn og skøn afsagt under isoleret bevisoptagelse kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2016.545 H – Kære af byrettens kendelse om, at der ikke forelå inhabilitet, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2016.813 H – Kære af byrettens kendelse om beregning af retsafgift krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2016.1966 H – Kære af byrettens afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 327 krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse. Se dog nu retsplejelovens § 327, stk. 6, 3. pkt., hvorefter kære ikke længere kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2016.3602 H – Kære af skifterettens kendelse om ikke at tinglyse en stævning på den ejendom, som sagen vedrørte, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2017.1760 H – I en sag om prøvelse af en voldgiftsafgørelses bestemmelse om sagsomkostninger krævede kære af byrettens beslutning om at afvise sagen som følge af udeblivelse Procesbevillingsnævnets tilladelse.

- U 2017.3223 H – Kære af byrettens kendelse om ikke at ophæve et rejseforbehold for en beskikket advokat krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2017.3224 H – Kære af byrettens afgørelse om ikke at realitetsbehandle statsforvaltningens afgørelse om ikke at genoptage behandlingen af en forældremyndighedssag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse. Se nu de særlige appelbe- grænsningsregler vedrørende familierettens afgørelser.
- U 2018.3501 H – Kære af byrettens kendelse afsagt i en faderskabssag bl.a. om, at en potentiel fader skulle tages i forvaring, da han nægtede at svare på spørgsmål om, hvor barnet og barnets moder befandt sig, krævede Procesbevillingsnævnets til- ladelse.
- U 2019.1308 H – Kære af byrettens afgørelse om midlertidig forældremyndighed krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2019.1863 H – Kære af byrettens afgørelse om ikke at genoptage en faderskabs- sag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2019.1993 H – Kære af skifterettens afvisning af en anmodning om fri proces til en konkurskarantænesag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2019.1996 H – Kære af skifterettens tilladelse til ændring af partsbetegnelsen i en konkurskarantænesag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
- U 2019.3545 H – Kære af skifterettens afgørelse om, at skifteretten ikke var kompetent til at behandle en anmodning om ægtefælleskifte, krævede ikke Procesbevil- lingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 253, stk. 4, eller § 389 a.
- U 2019.3565 H – Kære af byrettens afgørelse om at frigive sikkerhed stillet i anled- ning af genoptagelse af en sag, hvor der var afsagt udeblivelsesdom, krævede Pro- cesbevillingsnævnets tilladelse.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Procesbevillingsnævnet den 29. november 2019 har meddelt tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse, hvorved landsretten med henvisning til retsplejelovens § 389 a havde afvist et kæremål om udpegning af kurator i et konkursbo. Højesteret har på tidspunktet for årsberetningens offentliggørelse endnu ikke truffet afgørelse.

3.1 Generelt

Nævnet har i 2019 afholdt i alt 55 møder i afdelingen for appeltilladelser, hvoraf 39 møder var 5-mandsmøder, og 16 møder var 3-mandsmøder.

Den 1. januar 2019 var 446 sager uafsluttede.

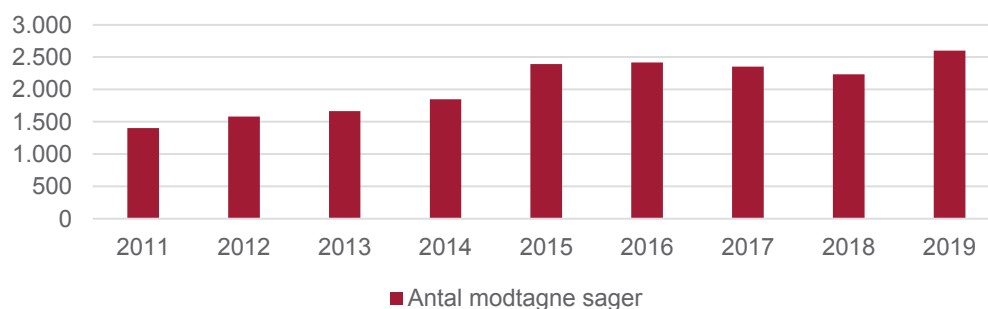
Nævnet har i 2019 modtaget 2.603 sager om appeltilladelse.

Tabel 3.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for appeltilladelser

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237	2.603

Her er de modtagne sager fra 2011 til 2019 vist i et søjlediagram:

Figur 3.1: Udviklingen i antal modtagne sager vist i et søjlediagram

Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2011-2015 og herefter i perioden 2016-2018 et antal modtagne sager på nogenlunde samme niveau som i 2015 og med en lidt dalende tendens fra 2016 og frem. I 2019 er der en markant stigning i antal sager, og med 2.603 modtagne sager er der tale om det højeste antal modtagne sager siden nævnets etablering i 1996.

Der er i 2019 blevet afsluttet 2.545 sager. Af disse sager blev 398 sager afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence, herunder overskridelse af absolut ansøgningsfrist mv.). 17 af disse sager vedrørte overskridelse af den absolutte 2-ugers frist i retsplejelovens § 389 a, stk. 2.

Der var herefter den 31. december 2019 504 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2019, er omtalt nærmere i kapitel 4.

3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2019

Nævnet har i 2019 afgjort 2.147 sager, der fordeler sig således:

Tablet 3.2 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	401	469	30	900
3. instans civile sager	137	462	38	637
2. instans straffesager	124	44	10	178
3. instans straffesager	61	354	17	432

De nævnsbehandlede sager fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

Tablet 3.3 Fordeling af de nævnsbehandlede sager på anke og kære

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	210	143	14	367
2. instans civile sager (kære)	191	326	16	533
3. instans civile sager (anke)*	73	221	5	299
3. instans civile sager (kære)**	64	241	33	338
2. instans straffesager	124	44	10	178
3. instans straffesager (anke)	26	238	13	277
3. instans straffesager (kære)	35	116	4	155

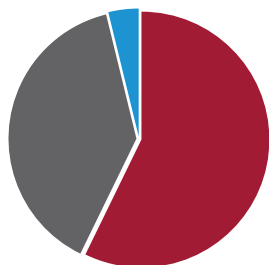
* I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten og Sø- og Handelsretten som 1. instans og af landsretten som 2. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af sagsomkostninger i domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Endvidere er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af deldomme, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.

** I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, og tilsvarende landsrettens kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretten som ankeinstans.

Der er i 2019 meddelt begrænset bevilling i 14 sager, heraf 7 civile ankesager, 4 civile kæresager og 3 straffeankesager.

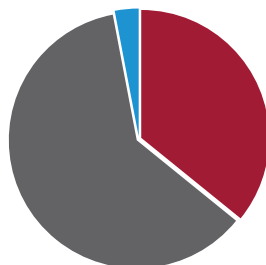
Fordelingen af afgjorte 2. instans civile sager og straffesager samt 3. instans civile sager og straffesager er grafisk angivet i nedenstående figurer på henholdsvis anke- og kæresager:

Figur 3.2 Andeninstans civile sager (anke)

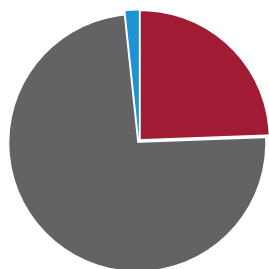
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.3 Andeninstans civile sager (kære)

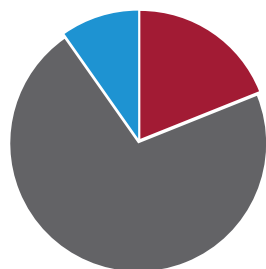
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.4 Tredjeinstans civile sager (anke)

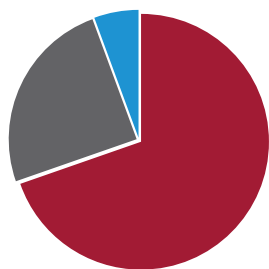
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.5 Tredjeinstans civile sager (kære)

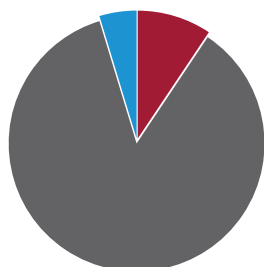
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.6 Andeninstans straffesager

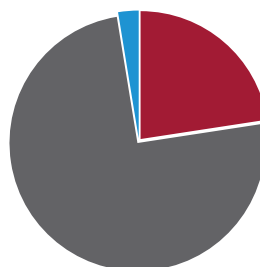
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.7 Tredjeinstans straffesager (anke)

■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.8 Tredjeinstans straffesager (kære)

■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte nævnsbehandlede sager i årene 2011 til 2019 fremstår således:

Tabel 3.4 Fordeling af afgjorte sager i perioden 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal afgjorte sager	1.164	1.266	1.413	1.384	1.935	2.087	2.051	1.805	2.147
2. instans civile sager	157	181	246	312	781	864	883	721	900
Bevillinger	81	61	100	111	249	342	307	263	401
Realitetsafslag	55	108	131	159	471	485	532	437	469
Fristafslag	21	12	15	42	61	37	44	21	30
3. instans civile sager	576	622	685	623	630	712	633	594	637
Bevillinger	81	51	74	82	105	124	95	140	137
Realitetsafslag	466	547	594	498	484	543	507	426	462
Fristafslag	29	24	17	43	41	45	31	28	38
2. instans straffesager	108	128	145	131	146	122	108	104	178
Bevillinger	44	56	57	49	55	45	55	51	124
Realitetsafslag	54	66	72	63	70	54	43	44	44
Fristafslag	10	6	16	19	21	23	10	9	10
3. instans straffesager	323	335	337	318	378	389	427	386	432
Bevillinger	64	38	39	41	51	68	47	69	61
Realitetsafslag	249	283	286	266	311	305	364	311	354
Fristafslag	10	14	12	11	16	16	16	6	17

Som det fremgår, viser udviklingen i perioden fra 2011 til 2019,

- at det samlede antal sager i nævnets afdeling for appeltilladelser er steget markant i perioden,
- at antal 2. instans civile sager i perioden 2011 til 2013 ligger nogenlunde konstant på mellem 157 og 246 på årsbasis, at tallet i 2014 stiger til 312 sager og igen i 2015-2019 med en markant stigning til henholdsvis 781, 864, 883 og 721 og hele 900 sager, hvilket navnlig skyldes de appelbegrænsningsregler i 2014, som har fuld effekt i de følgende år, og at antallet af bevillinger er markant højere med hele 401 bevillinger i 2019 sammenlignet med antal bevillinger i de foregående år,
- at antal 3. instans civile sager er steget fra 576 sager i 2011 til det hidtil højeste antal på 712 sager i 2016, og at antallet herefter er faldet lidt, nemlig til 633 sager i 2017, 594 sager i 2018 og 637 i 2019, og at antal bevillinger til gengæld nu er det højeste antal i perioden med 140 bevillinger i 2018 og 137 bevillinger i 2019,
- at antal 2. instans straffesager i 2019 med 178 sager er det hidtil højeste i perioden, og at antal bevillinger i 2019 er eksplosivt højt med hele 124 bevillinger, hvilket navnlig kan forklares med, at anklagemyndigheden i et stort antal sager har søgt om appeltilladelse til fordel for tiltalte,
- at antal 3. instans straffesager tilsvarende ligger nogenlunde konstant på mellem 318 og 432 sager som det hidtil højeste antal i 2019, og
- at bevillingsandelen i perioden er markant højere på 2. instans sager end 3. instans sager, mens udviklingen i bevillingsandelen inden for de enkelte kategorier er nogenlunde konstant dog således, at andelen af bevillinger i 2. instans civile sager og straffesager er markant højere i 2019, og at der i 2018 og 2019 er sket en vis stigning i bevillingsandelen på sager om appeltilladelse til Højesteret.

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i perioden 2011-2019 har givet følgende resultat:

Tablet 3.5 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (anke)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rpl. § 371*									
Ansøgninger efter rpl. § 371	233	247	279	267	334	371	280	252	282
Bevillinger efter rpl. § 371	30	21	36	32	51	58	48	59	69
Bevillingsandel i procent	13 %	9 %	13 %	12 %	15 %	16 %	17 %	23 %	24 %
Rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.**									
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	-	0	0	10	0	0	1
Bevillinger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	-	0	0	10	0	0	1
Bevillingsandel i procent	-	-	-	-	-	100 %	-	-	100 %
Rpl. § 368, stk. 8***									
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 8	34	18	24	23	14	28	20	16	11
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 8	3	1	2	2	1	3	1	4	3
Bevillingsandel i procent	9 %	6 %	8 %	9 %	7 %	11 %	5 %	25 %	27 %

* Kategorien "rpl. § 371" omfatter – foruden rpl. § 371 – ansøgninger efter alle de hjemler, der henviser til rpl. § 371, nemlig rpl. § 475, stk. 3, rpl. § 475 i, stk. 3, konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 samt den færøske og den grønlandske retsplejelov. Kategorien omfatter endvidere ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, jf. § 371.

** Efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til anke til Højesteret af deldomme afsagt af landsretten i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, hvis der foreligger særlige grunde

*** Efter retsplejelovens § 368, stk. 8, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

Tabel 3.6 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (kære)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ansøgninger*	280	333	365	290	241	258	302	298	305
Bevillinger	48	29	36	48	53	53	46	77	64
Bevillingsandel i procent	17 %	9 %	10 %	17 %	22 %	21 %	15 %	26 %	21 %

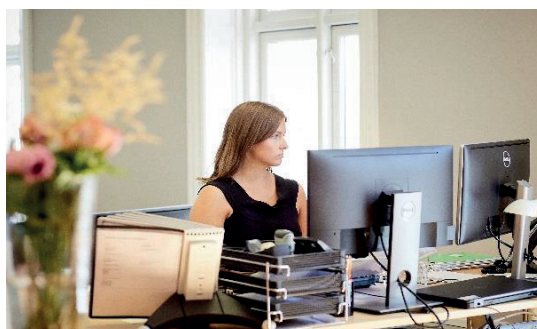
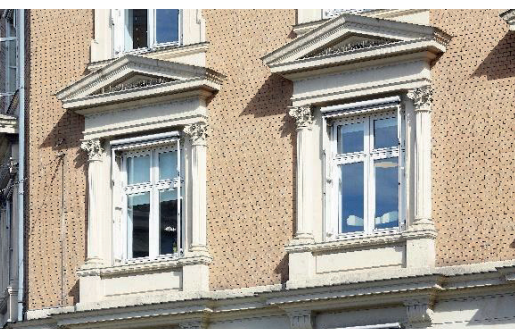
* Denne tabel omfatter alle sager om kære af landsrettens kendelser og beslutninger til Højesteret, som udover den centrale bestemmelse i retsplejelovens § 392, stk. 3, tillige omfatter § 253, stk. 4, § 372, stk. 2, sidste pkt., begge jf. § 392, stk. 3, og § 391, stk. 3, § 391, stk. 4, § 585, § 586, stk. 4, 5. pkt., konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 og straffuldbyrdelseslovens § 121, alle de 4 sidstnævnte bestemmelser jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, samt Færøernes retsplejelov og Grønlands retsplejelov.

Tabel 3.7 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (anke)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ansøgninger	180	214	156	178	213	222	244	215	264
Bevillinger	39	18	20	15	29	29	30	36	26
Bevillingsandel i procent	22 %	8 %	13 %	8 %	14 %	13 %	12 %	17 %	10 %

Tabel 3.8 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (kære)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ansøgninger	133	107	169	129	149	151	167	165	151
Bevillinger	25	20	19	26	22	39	17	33	35
Bevillingsandel i procent	19 %	19 %	11 %	20 %	15 %	26 %	10 %	20 %	23 %

3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2019 (2.545 sager) i afdelingen for appeltilladelser sammenlignet med årene 2011-2019 giver følgende resultat:

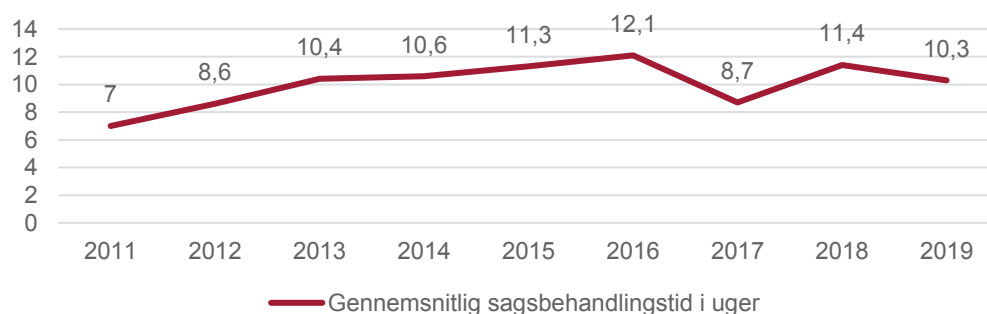
Tabel 3.9 Opgørelse af sagsbehandlingstiden gennem årene

Andel afsluttede sager i %	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Under 4 uger	31	26	15	19	18	14	18	14	14
Under 6 uger	50	38	31	30	27	25	30	23	24
Under 8 uger	66	48	42	42	36	34	48	35	37
Under 10 uger	77	59	51	51	45	45	66	47	53
Under 12 uger	83	69	62	58	55	55	77	57	66
Under 14 uger	88	79	71	66	65	63	84	66	77
Under 16 uger	92	87	78	74	72	70	89	74	85
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	1.340	1.494	1.641	1.647	2.395	2.485	2.399	2.162	2.545

Det bemærkes, at sagsbehandlingstiden bliver beregnet fra tidspunktet fra modtagelse af ansøgningen til afslutning af sagen, og at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser var i 2019 på 10,3 uger. Der er således tale om et fald på 1,1 uge i forhold til 2018, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 11,4 uger.

Figur 3.9: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2011-2019

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8-10 uger. Nævnet vil også i 2020 have fokus på, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8-10 uger.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse

Nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt blev indtil 1. januar 2012 journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 2.603 i 2019 modtaget 66 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelse. Der henstod ved begyndelsen af 2019 4 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før. 70 nye anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2019 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 6,2 uger. Der henstod herefter ingen uafsluttede nye genoptagelsessager ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden – og afdelingsformanden – til at afgøre genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 70 afsluttede sager om genoptagelse blev det besluttet at meddele afslag på genoptagelse i 67 sager. I 1 sag besluttede nævnet at genoptage sagen og meddele bevilling. 2 sager blev henlagt.

Fornyeede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme ansøgning om appeltilladelse journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesanmodning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesanmodninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesanmodninger.

3.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2019 desuden modtaget 48 anmodninger om aktindsigt.

Der henstod 2 ubehandlede anmodninger om aktindsigt pr. 1. januar 2019.

De i alt 50 anmodninger om aktindsigt blev alle afsluttet i 2019 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,4 uger. Der henstod herefter ingen uafsluttede anmodninger om aktindsigt ved årets afslutning.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2 og afsnit 3.3 foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser henholdsvis i civile sager og i straffesager. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk og LinkedIn, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 351 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2, samt sager omfattet af servicelovens § 171 vedrørende tvangsfjernelse. Bevilling blev meddelt i 209 sager.

Endvidere har nævnet i 2019 behandlet 2 ansøgninger om tilladelse til anke af byrettens deldomme til landsretten, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Bevilling blev meddelt i 1 sag.

Sagerne fordeler sig som følger:

Tablet 3.10 Emnefordeling på sager om anke til landsret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Advokatnævnsager	8	1
Aftale- og formueret	4	22
Andelsboligforhold	0	1
Erstatning (flyforsinkelse)	40	16
Erstatning*	121	7
Fast ejendom	1	2
Foreningsforhold	0	1
Forsikringsret	1	0
Lejeret	7	7
Parkering	7	4
Skatter og afgifter	5	1
Tvangsfjernelse	8	75
Andet	8	6
I alt	210	143

*117 af de 121 bevillinger blev meddelt i sager om særskilt anke af afgørelse om tortgodtgørelse i sager om deling af sexvideoer.

3.2.2 2. instansbevillinger i civile sager (kære)

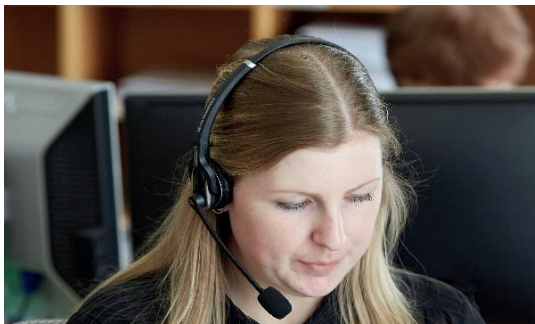
Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet samlet 517 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret og Sø- og Handelsretten til landsret, og der blev meddelt bevilling i samlet 191 sager. Det er som følger:

- 283 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens kendelser og beslutninger under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse. Der blev meddelt bevilling i 68 sager.
- 13 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 2, om kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsretten. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 133 ansøgninger om kæretilladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger på højst 20.000 kr., eller hvor byrettens har ophævet sagens omkostninger, og der for landsretten ikke vil være spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Der blev meddelt bevilling i 82 sager.
- 15 ansøgninger om kæretilladelse, hvor byretten har fastsat salær til en beskikket advokat på højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.
- 38 ansøgninger om kæretilladelse i sager om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Der blev meddelt bevilling i 21 sager.
- 1 ansøgning om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 148 a om kære af byrettens beslutning vedrørende fritagelse fra at anvende domstolenes sagsportal. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 33 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., om kære af byrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i 14 sager.
- 1 ansøgning om kæretilladelse, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4, om kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Sagerne fordeler sig som følger:

Tabel 3.11 Sager om kære til landsretten i civile sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter rpl. § 148 a	0	1
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	14	19
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 2	28	29
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 3	2	13
Ansøgninger efter rpl. § 389 a	68	215
Ansøgninger efter rpl. § 391, stk. 2	40	15
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	1	0
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 2	3	10
Ansøgninger efter rpl. § 584, stk. 2	21	17
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 2	14	7
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 3	0	0
I alt	191	326

3.2.3 3. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 265 ansøgninger om tilladelse til anke af domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 67 sager. Desuden har nævnet i 2019 behandlet 1 ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret af deldom, som er afsagt af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 371. Der blev meddelt afslag i sagen.

Sagerne fordeler sig som følger:

Tabel 3.12 Emnefordeling på sager om anke til Højesteret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	10	24
Andelsboligforhold	2	5
Ansættelsesret	4	6
Arveret	0	1
Erstatning, personskade	14	14
Erstatning, rådgiveransvar	0	5
Erstatning, tingsskade	1	2
Erstatning, andet	7	13
Familieret	1	5
Fast ejendom	1	8
Forsikringsret	3	3
Forældreansvarslov	0	39
Freds- og æreskrænkelser	1	1
Immaterialret	1	3
Kommunalret	0	1
Konkursret	4	3
Lejeret	4	18
Retsplejelov	3	5
Skatter og afgifter	3	12
Socialret	1	2
Værgemål	0	1
Andet	7	28
I alt	67	199

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2019 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 11 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 3 sager.

- 8 ansøgninger i sager vedrørende administrativ frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt afslag i alle 8 sager.
- 4 ansøgninger i sager vedrørende adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt afslag i alle 4 sager.
- 1 ansøgning om tilladelse til anke af deldom afsagt af landsretten i sager, som behandles af landsretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Der blev meddelt bevilling i sagen.
- 1 ansøgning efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i sagen.
- 3 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret er refereret i afsnit 4.2.1.

3.2.4 3. instansbevillinger i civile sager (kære)

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet samlet 305 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret, og der blev meddelt bevilling i samlet 64 sager. Det er som følger:

- 135 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 30 sager.
- 79 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 18 sager.
- 26 ansøgninger om kæretilladelse efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 8 sager.
- 33 ansøgninger efter dødsboskiftelovens § 105 jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 3 ansøgninger efter straffuldbyrdelseslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt afslag i alle 3 sager.
- 3 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens afgørelse efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 8. pkt., jf. § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 3 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.
- 13 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 4. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 3 ansøgninger efter retsplejelovens § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4, om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 1. instans. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.

- 7 ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. tillige § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 2. instans. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.2.

3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet i alt 168 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2. Der blev meddelt bevilling i 124 sager.

78 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 36 af disse sager.

Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra tiltalte fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.13 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser	2	3
Hærværk	0	2
Tyveri	7	5
Overtrædelse mod tjenestemand	1	2
Andet*	7	1
Overtrædelse af særlovgivningen		
Lov om euforiserende stoffer	3	1
Dyrebeskyttelseslovgivning	2	0
Færdselslov, hastighed	4	10
Færdselslov, andet	5	8
Ordensbekendtgørelsen	0	1
Våben og fyrværkeri	2	2
Anden særlovgivning**	3	7
I alt	36	42

* Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, blandt andet 2 sager om offentligt ansattes pligtforsømmelse efter straffelovens § 157, 1 sag om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og 1 sag om misbrug af stilling i offentlig tjeneste efter straffelovens § 155.

** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af hundeloven og tilholdsloven.

90 ud af de 168 ansøgninger om 2. instansbevilling i straffesager var indgivet af anklagemyndigheden. Der blev meddelt bevilling i 89 sager. Det bemærkes i den forbindelse, at der i langt hovedparten af ansøgningerne fra anklagemyndigheden var søgt om anketilladelse med henblik på frifindelse af den tiltalte eller formildelse af straffen.

Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.14 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Tyveri	9	0
Andet	2	0
Overtrædelse af særlovgivningen		
Færdselslov, hastighed	46	0
Færdselslov, andet	14	0
Ordensbekendtgørelsen	1	0
Retsplejelov	1	0
Våben og fyrværkeri	5	0
Anden særlovgivning*	11	1
I alt	89	1

* Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af lov om godkendelse og syn af køretøjer, hvidvaskloven og CPR-loven.

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager (anke)

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 264 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932.

259 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 22 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, fordel sig på følgende måde:

Tabel 3.15 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Overtrædelse af straffeloven		
Berigelseskriminalitet	2	12
Brandstiftelse	0	2
Drab	0	7
Freds- og ærekrænkelser	0	2
Narkotika	0	9
Overtrædelse mod tjenestemand	0	7
Personfarlig kriminalitet*	2	37
Røveri	0	5
Seksualforbrydelser	1	10
Udvisning	6	82
Andet**	3	7
Overtrædelse af særlovgivningen		
Arbejds miljølovgivning	0	4
Dyrebeskyttelseslovgivning	0	3
Erstatning for strafferetlig forfølgning	1	4
Færdselslov, hastighed	0	2
Færdselslov, spiritus	0	2
Færdselslov, andet	1	11
Lov om euforiserende stoffer	0	1
Natur- og miljøbeskyttelse	1	0
Retsplejelov	0	2
Told-, skat-, afgiftslovgivning	1	2
Udlændinglovgivning	0	3
Våben og fyrværkeri	2	20
Anden særlovgivning***	2	3
I alt	22	237

* Kategorien "personfarlig kriminalitet" inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelse mod tjenestemand.

** Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, herunder fremme af terrorvirksomhed efter straffelovens § 114 e og trusler efter straffelovens § 266.

*** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af knivloven, markedsføringsloven og tilholdsloven.

5 ud af de i alt 264 ansøgninger om 3. instansbevilling i straffesager var indgivet af anklagemyndigheden, og nævnet meddelte bevilling i 4 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tablet 3.16 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Seksuualforbrydelser	1	0
Udvisning	1	0
Lov om euforiserende stoffer	0	1
Våben og fyrværkeri	1	0
Anden særlovgivning*	1	0
I alt	4	1

*Kategorien "anden særlovgivning" omfatter 1 sag om overtrædelse af udstationeringsloven.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.1.

3.3.3 3. instansbevillinger i straffesager (kære)

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 151 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsrettens kendelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973, og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarerne, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 35 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte/sigtede i 149 sager, heraf 60 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 33 sager, og 13 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 2 sager. Der blev meddelt bevilling i begge sager.

Nævnet har i 2019 desuden behandlet 1 sag efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Endelig har nævnet i 2019 behandlet 5 sager efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 sag. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.2.

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er af principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2019 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk og LinkedIn, der har referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret. Referaterne bliver løbende offentliggjort. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag C.

4.2 Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Samlevers misbrug af NemID

I perioden 2015-2017 blev der i flere tilfælde i en kvindes navn indgået aftaler med et teleselskab om oprettelse af telefonabonnementer og samtidig fremsendelse af mobiltelefoner. Aftalerne blev indgået ved brug af kvindens NemID bestående af cpr.nr., kode og nøglekort.

Teleselskabet udstedte fakturaer til kvinden, der imidlertid afviste, at hun havde indgået de pågældende aftaler, hvilke ifølge kvinden måtte være indgået ved misbrug af hendes NemID af hendes daværende samlever, som hun havde boet med i 6-7 år og havde et barn sammen med.

Under sagen forklarede kvinden blandt andet, at hendes daværende samlever havde fortalt, at han havde stiftet gæld i hendes navn. Den daværende samlever havde herefter forladt hjemmet, og kvinden havde ikke set ham siden. Videre forklarede hun, at hun opbevarede sine personlige papirer, herunder nøglekort, i en kommodeskuffe. Hun havde dog ikke oplyst sin kode til andre, og hun vidste ikke, hvordan den daværende samlever var kommet i besiddelse af koden, og at den daværende samlever muligvis havde afluret hendes kode.

Byretten fandt, at kvinden hæftede for de indgåede aftaler

Byretten lagde til grund, at det ikke var kvinden, der havde indgået de omhandlede aftaler, men formentlig hendes tidligere samlever. Byretten lagde herefter vægt på kvindens forklaring om, at hun havde opbevaret sine personlige papirer, herunder nøglekort, i en kommodeskuffe i parrets lejlighed, og at hun ikke havde oplyst koden til nogen. På denne baggrund fandt byretten, at kvinden ved sin håndtering af de tre fortrolige elementer af sit NemID havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun i forhold til selskabet hæftede for de indgåede aftaler.

Landsretten ændrede byrettens dom og frifandt kvinden

Med Procesbevillingsnævnets tilladelse ankede kvinden sagen til landsretten.

Ligesom byretten lagde landsretten til grund, at det ikke var kvinden, der havde indgået de i sagen omhandlede aftaler, men formentlig hendes tidligere samlever. På baggrund af kvindens forklaring lagde landsretten til grund, at hun ikke havde udleveret koden til sit NemID eller nøglekortet til sin daværende samlever. Det forhold, at det uden kvindens viden var lykkedes for samleveren at komme i besiddelse af oplysningerne, indbar efter landsrettens vurdering ikke, under hensyn til oplysningerne om parrets samliv samt oplysningerne om kvindens opbevaring af personlige papirer, at hun havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun hæftede for de indgåede aftaler på aftaleretligt grundlag.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 15. november 2019 teleselskabet tilladelse til anke til Højesteret. Teleselskabet har dog ikke udnyttet tilladelsen til at anke dommen til Højesteret.

Retten i Hillerøds dom af 22. januar 2019 (BS-25989/2018).
Østre Landsrets dom af 13. september 2019 (BS-26637/2019).
Tilladelse til anke til Højesteret af 15. november 2019 (PBN 2019-22-0484).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i 2020 har meddelt tilladelse til anke til Højesteret i en anden sag vedrørende samme problemstilling om misbrug af NemID (tilladelse til anke til Højesteret af 20. februar 2020, PBN 2020-22-0007). Du kan se en nærmere omtale af sagen på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Om en kommunes affaldsgebyr

En kommune havde i 2015 opkrævet et administrationsgebyr for erhvervsaffald på 937,50 kr. hos en virksomhed i medfør af den dagældende affaldsbekendtgørelse § 56, stk. 1. Efter denne bestemmelse kunne kommunen opkræve et gebyr til dækning af de generelle administrationsomkostninger, som kommunen ikke kunne henføre til de enkelte affaldsordninger.

Virksomheden mente, at administrationsgebyret var en ulovlig skat og gjorde gældende, at den dagældende affaldsbekendtgørelse § 56, stk. 1, ikke havde fornøden hjemmel i den dagældende miljøbeskyttelseslovs § 48, stk. 1 og 3, jf. stk. 4, hvorefter kommunalbestyrelsen skulle fastsætte gebyrer til dækning af udgifter til blandt andet planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger, således at der skulle fastsættes særskilte gebyrer for hver affaldsordning baseret på de udgifter, som var opgjort i kommunalbestyrelsens regnskab. Virksomheden lagde på den baggrund sag an mod kommunen med påstand om tilbagebetaling af gebyret på 937,50 kr.

Byretten frifandt kommunen

Byretten fandt, at der var hjemmel til at opkræve gebyret i den dagældende miljøbeskyttelseslov og frifandt kommunen.

Landsretten fandt, at kommunen skulle tilbagebetale affaldsgebyret

Virksomheden ankede med Procesbevillingsnævnet tilladelse byrettens dom til landsretten.

Landsretten henviste til, at den dagældende miljøbeskyttelseslovs § 48, stk. 4, efter ordlyden og forarbejderne hertil indeholder bemyndigelse til at fastlægge og opkræve de gebyrer, der fremgik af miljøbeskyttelseslovens § 48 stk. 1 og 3. Spørgsmålet var herefter, om den dagældende affaldsbekendtgørelses § 56, stk. 1, havde fornøden hjemmel i den dagældende miljøbeskyttelseslovs § 48, stk. 1, og 3, jf. stk. 4. Efter forarbejderne til bestemmelsen skulle der ved "affaldsordninger" forstås de ordninger, som kommunalbestyrelsen fastsætter vedrørende affald, uanset om disse ordninger er fastsat med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 45, stk. 2, eller anden lovgivning. Landsretten fandt herefter, at den dagældende miljøbeskyttelseslovs § 48, stk. 3, alene hjemlede opkrævning af gebyrer for de affaldsordninger, der er beskrevet i miljøbeskyttelseslovens § 45, stk. 2, eller anden lovgivning. Landsretten fandt endvidere, at administrationsgebyr for erhvervsaffald, jf. den dagældende affaldsbekendtgørelses § 56, stk. 1, ikke i sig selv udgjorde en affaldsordning som nævnt i miljøbeskyttelseslovens § 48, stk. 3. Herefter fandt landsretten, at der ikke var hjemmel til at opkræve et administrationsgebyr for erhvervsaffald i § 48, stk. 3, i den dagældende miljøbeskyttelseslov, i

hvert fald ikke uden samtidig opkrævning af gebyr for en eller flere af de affaldsordninger, der var nævnt i miljøbeskyttelseslovens § 45, stk. 2, eller anden lovgivning.

Kommunens afgørelse om opkrævning af affaldsgebyr var derfor ikke lovlig, og kommunen skulle tilbagebetale 937,50 kr. til virksomheden.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 28. november 2019 kommunen tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Københavns Byrets dom af 12. januar 2018 (BS 31C-2483/2016).

Østre Landsrets dom af 28. august 2019 (BS-32728/2018).

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. november 2019 (PBN 2019-22-0438).

Rekursmyndigheds inddragelse af ny viden i behandling af klagesag

En virksomhed ansøgte i november 2013 om godkendelse til ændring og udvidelse af sin minkproduktion. Den 30. september 2014 godkendte kommunen ansøgningen, hvilket imidlertid blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet (nu Miljø- og Fødevareklagenævnet) af flere omkringboende til virksomhedens minkfarm.

I juni 2016 offentliggjorde Miljøstyrelsen ny viden om lugtemissioner og lugtspredning fra minkfarme.

Ved afgørelse af 20. januar 2017 ophævede Natur- og Miljøklagenævnet kommunens afgørelse, og hjemviste sagen til fornyet behandling. Klagenævnet havde på baggrund af den nye viden om lugt fra minkfarme foretaget en genberegning af lugtgene-afstanden vedrørende virksomhedens minkfarm. Lugtgenekriteriet var efter denne genberegning ikke overholdt over for den nærmeste nabobeboelse, hvorfor kommunens afgørelse ifølge klagenævnet var behæftet med en væsentlig mangel.

Virksomheden indbragte Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse for domstolene og henviste blandt andet til, at virksomhedens retsstilling skulle afgøres på grundlag af den viden og det retsgrundlag, der var tilgængeligt på ansøgningstidspunktet og senest på tidspunktet for kommunens afgørelse, og under hensyntagen til virksomhedens berettigede forventninger.

Byretten fandt, at klagenævnet kunne inddrage ny viden og stadfæstede Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse

Byretten fandt under henvisning til Højesterets præmisser i U 2010.1590 H, at Natur- og Miljøklagenævnet havde kompetence til en fuld prøvelse af sagen, herunder af de faktiske og retlige forhold, således at der træffes en materielt korrekt afgørelse. Klagenævnet var således berettiget til at inddrage den nye viden om lugt fra mink, uanset at denne nye viden ikke var kendt på tidspunktet for kommunens afgørelse. Med henvisning til at afstandskravene efter denne nye viden ikke var overholdt i forhold til nærmeste nabobeboelse, stadfæstede byretten klagenævnets afgørelse.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Landsretten tiltrådte af de grunde, som byretten havde anført, at klagenævnet havde været berettiget til at inddrage ny viden i forbindelse med sin afgørelse.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Virksomheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret udtalte, at Natur- og Miljøklagenævnets prøvelse ikke var begrænset og omfattede såvel retlige som faktiske spørgsmål. Klagenævnet skulle derfor træffe sin afgørelse på grundlag af den nye viden, som forelå, da klagenævnet traf afgørelse i juni 2016. Klagenævnet havde derfor med rette ophævet kommunens miljøgodkendelse. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom om frifindelse af klagenævnet.

Tilladelse til anke til Højesteret af 29. marts 2019 (PBN 2019-22-0056).
U 2020.867 H.

Opsigelse af kvinde, der lige var kommet tilbage fra barselsorlov

En nyuddannet kvinde blev i 2015 ansat som fysioterapeut hos arbejdsgiveren. Kvinden blev efter ca. fem måneders ansættelse sygemeldt i forbindelse med graviditet, og var fortsat sygemeldt frem til fødslen, hvorefter kvinden fortsatte på barselsorlov. I løbet af 2016 oplevede arbejdsgiveren en nedgang i antallet af patienter, og ledelsen gennemførte som følge heraf en række forandringer, mens kvinden var på barsel.

Kvinden kom tilbage fra barsel i oktober 2016. To uger efter, at kvinden var kommet tilbage fra barsel, blev hun opsagt under henvisning til, at der var behov for en kapacitetstilpasning grundet manglende tilgang af patienter. På tidspunktet for opsigelsen var der ud over kvinden ansat i alt tre fysioterapeuter hos arbejdsgiveren. De øvrige fysioterapeuter havde bredere uddannelse og mere erfaring end kvinden.

Kvinden indbragte sagen for retten, idet kvinden gjorde gældende, at hun var berettiget til en godtgørelse efter ligebehandlingslovens § 16, stk. 2, idet opsigelsen var sket i strid med ligebehandlingslovens § 9.

Byretten frifandt arbejdsgiveren

Byretten fandt, at arbejdsgiveren havde godtgjort, at det var uden betydning for beslutningen om at opsigelse kvinden, at hun havde været på barselsorlov. Byretten frifandt på den baggrund arbejdsgiveren.

Byretten lagde blandt andet vægt på, at kvinden var nyuddannet, og havde været ansat i godt fem måneder, da hun først blev sygemeldt og siden gik på barsel, hvilket udgjorde hendes erfaring i faget. Byretten lagde endvidere vægt på, at de øvrige fysioterapeuter havde en bredere uddannelse og væsentlig længere erfaring i faget end kvinden. Det kunne ifølge byretten ikke føre til en anden vurdering, at kvinden som udgangspunkt kunne varetage de sædvanlige funktioner som fysioterapeut i virksomheden, eller at virksomheden umiddelbart efter kvindens fratreden opslog en ledig stilling som fysioterapeut, idet virksomheden havde behov for ansatte med bedre og andre kvalifikationer end kvinden.

Landsretten ændrede byrettens dom

Kvinden ankede byrettens dom til landsretten. Landsretten fandt, at arbejdsgiveren ikke havde løftet bevisbyrden for, at opsigelsen af kvinden ikke var helt eller delvist begrun-

det i kvindens fravær på grund af barsel. Opsigelsen var således i strid med ligebehandlingslovens § 9, hvorfor kvinden var berettiget til en godtgørelse efter ligebehandlingslovens § 16, stk. 2.

Landsretten lagde blandt andet vægt på, at kvinden ikke havde været ansat på særlige vilkår eller været under supervision, og at der ikke var arbejdsopgaver i klinikken, som kvinden ikke kunne varetage, idet samtlige fysioterapeuter i klinikken behandlede alle patienter, som blev fordelt af klinikkens sekretær efter ledige tider. Landsretten lagde endvidere vægt på, at kvinden var yderst kompetent og vellidt af kolleger og patienter. Det kunne ifølge landsretten ikke føre til en anden vurdering, at de øvrige fysioterapeuter havde bredere erfaring end kvinden.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 12. september 2019 arbejdsgiveren tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Retten i Roskildes dom af 24. august 2018 (BS 5A-1899/2017).

Østre Landsrets dom af 19. juni 2019 (BS-35505/2018)

Tilladelse til anke til Højesteret af 12. september 2019 (PBN 2019-22-0319).

Ansættelsesretlige konsekvenser af at udeblive fra en mulighedssamtale

En funktionær, der var ansat som teknisk chef i en selvejende institution, sygemeldte sig den 1. september 2017 fra sit arbejde på grund af en alvorlig nyresygdom. Arbejdsgiveren indkaldte funktionæren til en samtale med henblik på udfyldelse af en mulighedserklæring med fokus på de muligheder, som funktionæren havde for at udføre arbejdsopgaver på trods af sygdommen. Arbejdsgiveren angav i forbindelse med indkaldelsen, at manglende deltagelse i mulighedssamtalen ville blive anset som misligholdelse af ansættelsesforholdet, og arbejdsgiveren tog forbehold for at stoppe funktionærens lønudbetaling samt for at hæve ansættelsen, hvis han ikke deltog i mulighedssamtalen. Arbejdsgiveren angav, at samtalen kunne tages telefonisk, hvis funktionæren ikke havde mulighed for at møde fysisk op på grund af sin sygdom.

Funktionæren meddelte arbejdsgiveren, at han ikke så noget formål med at afholde en mulighedssamtale, da han i det hele var uarbejdsdygtig. Arbejdsgiveren svarede hertil, at funktionæren havde pligt til at deltage i en sådan samtale og fastholdte mulighedssamtalen.

Da funktionæren udeblev fra mulighedssamtalen, stoppede arbejdsgiveren lønudbetaling til funktionæren og indkaldte funktionæren til en ny mulighedssamtale. Funktionæren udeblev også fra den nye mulighedssamtale, hvorefter arbejdsgiveren bortviste funktionæren.

Byretten fandt, at tilbageholdelse af løn og bortvisning var berettiget

Byretten henviste til sygedagpengelovens § 36 a, stk. 1, hvorefter en arbejdsgiver kan forlange en mulighedserklæring fra en lønmodtager ved kortvarigt, ved gentaget og ved langvarigt fravær. Lønmodtageren har efter bestemmelsens stk. 5 pligt til at møde op til en samtale med arbejdsgiveren med henblik på udfyldelse af en mulighedserklæring, der eventuelt kan afholdes telefonisk. Efter samme bestemmelse ophører lønmodtagerens ret til sygedagpenge fra arbejdsgiveren fra og med den dag, hvor lønmodtageren skulle have deltaget i samtalen. Herefter fandt byretten, at funktionæren ved at udeblive fra mulighedssamtalen uden at fremsende lægelig dokumentation for, at han på grund af sin sygdom var forhindret i at møde op til samtalen eller holde den telefonisk, havde

misligholdt sine forpligtelser over for arbejdsgiveren på en sådan måde, at løntilbageholdelsen og bortvisningen var berettiget.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Landsretten henviste til, at funktionæren var ansat som teknisk chef, og at det efter omstændighederne, herunder de oplysninger om sygdommen, som forelå for arbejdsgiveren, var berettiget, at arbejdsgiveren ønskede en mulighedssamtale gennemført. Herefter og af de grunde, som byretten havde anført, tiltrådte landsretten, at bortvisningen var berettiget.

Landsretten fandt endvidere, at funktionæren, der havde modtaget en advarsel om, at manglende deltagelse i mulighedssamtalen kunne medføre løntilbageholdelse, ved ikke at møde til samtalen og ved ikke at fremsende lægelig dokumentation som krævet havde handlet på en sådan måde, at arbejdsgiveren havde adgang til – som et mindre indgribende skridt – at foretage tilbageholdelse af lønnen.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 26. september 2019 funktionæren tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Retten i Nykøbing Falsters dom af 16. april 2019 (BS-16084/2019).

Østre Landsrets dom af 25. juni 2019 (BS-22598/2019).

Tilladelse til anke til Højesteret af 26. september 2019 (PBN 2019-22-0340).

Lejeres indsigelse pr. mail mod opsigelse af lejemål

Ved brev af 31. januar 2018 opsagde udlejer et lejemål, hvor to lejere boede, til ophør den 1. februar 2019, idet udlejer selv ønskede at benytte lejemålet. Udlejer anførte i brevet, at hvis lejerne ønskede at fremsætte indsigelse over for opsigelsen, skulle denne fremsendes senest 6 uger efter, at opsigelsen var modtaget.

Ved mail af 6. marts 2018 gjorde lejerne indsigelse mod opsigelsen, idet de ikke mente, at udlejer agtede selv at bebo det lejede.

Efter udløbet af 6-ugers fristen anmodede udlejers advokat lejerne om at bekræfte, at de agtede at fraflytte lejemålet den 1. februar 2019, idet der ikke var modtaget gyldige indsigelser mod opsigelsen med henvisning til, at sådanne indsigelser ikke kan fremsendes ved brug af elektronisk post.

Udlejer udtog herefter stævning ved Boligretten på Frederiksberg med påstand om, at lejerne skulle fraflytte lejemålet. I stævningen anmodede udlejer om, at spørgsmålet om, hvorvidt lejerne rettidigt havde gjort indsigelse mod opsigelsen, skulle udskilles til særskilt behandling og afgørelse, jf. retsplejelovens § 253, stk. 1 og 2, hvilket boligretten valgte at imødekomme.

Boligretten fandt, at lejerne ikke havde fremsendt en rettidig indsigelse mod udlejers opsigelse

Boligretten lagde vægt på, at lejerne ikke på anden måde end ved en mail havde gjort indsigelse mod udlejers opsigelse af lejemålet. Boligretten fremhævede, at det af den dagældende lejelovs § 4 stk. 2, fremgik, at det ikke kan aftales, at meddelelser efter blandt andet lejelovens § 87 kan afgives som digitale dokumenter. Boligretten bestemte på denne baggrund, at de to lejere skulle tilpligtes at anerkende, at de skulle fraflytte lejemålet.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Under sagen for landsretten gjorde lejerne gældende, at udlejerens opsigelse var ugyldig.

Landsretten anførte, at udvidelsen af en ankesag med et eller flere anbringender, der ikke har været pådømt i byretten som udgangspunkt bør undgås, idet landsretten i modsat fald kommer til at afsige dom som første og almindeligvis også som sidste instans.

På denne baggrund fandt landsretten henset til den begrænsning af sagen, som boligretten foretog ved at udskille spørgsmålet om indsigelsens rettidighed, samt til den omstændighed, at de nye anbringender, lejerne fremsatte for landsretten, efter landsrettens opfattelse ikke havde nær forbindelse med de anbringender, byretten tog stilling til, at der ikke var grundlag for at fravige det ovenfor anførte udgangspunkt. Landsretten tillod derfor ikke de nye anbringender fremsat.

Landsrettens stadfæstede herefter med samme begrundelse som byretten, at lejernes indsigelse ikke var fremsendt rettidigt.

Højesteret stadfæstede boligretten og landsrettens dom

Lejerne ankede med procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret fandt som boligretten og landsretten, at en indsigelse pr. mail ikke opfylder kravet om skriftlighed i lejelovens § 87, stk. 2, og at lejerne derfor ikke havde overholdt fristen for skriftlig indsigelse på 6 uger. Højesteret fandt endvidere, at lejernes indsigelse om, at det ikke var korrekt, at udlejer selv ville bo i lejligheden, ikke var af en sådan karakter, at den kunne tages under pådømmelse, selv om indsigelsesfristen var overskredet. Lejerne havde derfor fortabt retten til at få prøvet indsigelsen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. september 2019 (PBN 2019-22-0271).
U 2020.2304 H.

Erstatning i forbindelse med onlinespil

En mand, der efter hjemkomsten fra en udstationering var blevet diagnosticeret med PTSD, oprettede i 2010 en spilkonto hos spiludbyderen. Arbejdsskademyndighederne anerkendte mandens psykiske lidelse som en arbejdsskade og tilkendte ham i 2011 og 2012 en samlet erstatning på mere end 2 mio. kr.

Mandens spilforbrug steg i perioden fra juni 2012 til november 2012 fra 0 kr. om måneden til mere end 400.000 kr. om måneden. Derudover forhøjede han ad flere omgange sin grænse for indbetaling på sin spilkonto ("limit"), således at denne i perioden fra maj 2012 til november 2012 steg fra 100 kr. til 600.000 kr. om måneden. Manden havde løbende kontakt med en af spiludbyderens medarbejdere, der flere gange tildelte ham forskellige former for spilbonusser samt tilbød ham fodboldbilletter. I oktober 2012 sendte manden en mail til den pågældende medarbejder, hvori han gav udtryk for, at han mest spillede af desperation for at prøve at vinde lidt af det tabte tilbage. Da manden i september 2013 oplyste, at han led af ludomani, lukkede spiludbyderen samme dag hans spilkonto.

Manden lagde herefter sag an mod spiludbyderen med påstand om betaling af mere end 2 mio. kr.

Byretten frifandt spiludbyderen

Byretten anførte, at der hverken efter spilleloven, dens forarbejder eller bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af loven, er fastsat regler, der foreskriver, at en spillers konto hos en spiludbyder skal lukkes, medmindre spilleren selv har anmodet om det, eller spilleren har registreret sig i Spillemyndighedens Register Over Frivilligt Udelukkede Spillere.

Byretten fandt videre, at spiludbyderen tidligst omkring september 2013 ud fra en generel norm kunne have haft en pligt til at lukke mandens spilkonto. Byretten fandt herefter, at manden ikke havde godtgjort, at spiludbyderen havde handlet ansvarspådragende over for ham.

Landsretten ændrede byrettens afgørelse, således at spiludbyderen blev dømt til at betale erstatning

Landsretten anførte i lighed med byretten, at der hverken efter spilleloven, dens forarbejder eller bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af loven, er fastsat regler, der foreskriver, at en spillers konto hos en spiludbyder skal lukkes, medmindre spilleren selv har anmodet om det, eller spilleren har registreret sig i Spillemyndighedens Register Over Frivilligt Udelukkede Spillere.

Landsretten fandt videre, at spiludbyderen i hvert fald omkring oktober 2012 burde have indset, at der var en betydelig risiko for, at manden havde et alvorligt spilproblem, og at spiludbyderen burde have iværksat yderligere foranstaltninger. Landsretten fandt herefter, at spiludbyderen havde handlet ansvarspådragende over for manden og skulle erstatte det lidte tab. Erstatningen blev fastsat til skønsmæssigt 1.200.000 kr.

Højesteret frifandt spiludbyderen

Spiludbyderen ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret bemærkede, at det klare udgangspunkt må være, at en spiludbyder, som har overholdt de pligter, der er fastsat i spillelovgivningen til beskyttelse af spillerne, ikke har handlet ansvarspådragende efter dansk rets almindelige erstatningsregler ved ikke at begrænse spillet for eller udelukke en spiller, som ikke selv har anmodet om begrænsning eller udelukkelse. Det var ubestridt, at spiludbyderen havde overholdt de dagældende regler om information til spilleren og om ansvarligt spil. Højesteret fandt, at det ikke kunne lægges til grund, at der havde været en sammenhæng mellem tildeling af bonus og perioder, hvor manden ikke spillede. Det var i øvrigt ikke godtgjort, at spiludbyderen havde overtrådt reglerne om bonus af betydning for sagen. Højesteret fandt det heller ikke godtgjort, at spiludbyderen i kraft af sin løbende kontakt med manden eller ud fra kendskabet til mandens spilmonter havde handlet ansvarspådragende. Det gjaldt, selv om spiludbyderen vidste, at mandens midler stammede fra en personskadeerstatning, og at manden havde visse psykiske problemer. Højesteret frifandt herefter spiludbyderen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 21. februar 2019 (PBN 2019-22-0004).
U 2020.1293 H.

Tortgodtgørelse i sager om deling af sexvideoer

I den ene sag var der rejst tiltale for deling via Facebooks chatfunktion Messenger af to sexvideoer af blandt andet den forurettede mand, som på tidspunktet, hvor videoerne blev optaget, var under 18 år. Deling af videoerne var sket til i alt syv personer på flere forskellige datoer, herunder flere gange til de samme personer.

I den anden sag var der rejst tiltale for deling af én sexvideo af blandt andet den forurettede mand via Facebooks chatfunktion Messenger. Videoen var delt til fem personer.

Den forurettede mand nedlagde i straffesagerne påstand om betaling af tortgodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26.

Byretten tilkendte den forurettede mand 500 kr. i tortgodtgørelse i begge sager

I begge sager blev de tiltalte dømt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, om udbredelse af børnepornografi. Byretterne tildelte den forurettede mand 500 kr. i tortgodtgørelse i begge sager. Byretterne lagde blandt andet vægt på, at de tiltalte via delingerne havde bidraget til en videreudbredelse af videoerne. Tortgodtgørelserne blev fastsat navnlig under hensyntagen til, at andre personer, der måtte blive fundet skyldige i at videresende de samme videoer, også kunne blive pålagt at betale godtgørelse til de forurettede, samt til de godtgørelser, der allerede måtte være tilkendt til de forurettede, i hvilken forbindelse der henvistes til Højesterets dom af 11. januar 2019 i sagen 159/2018.

Landsretten forhøjede tortgodtgørelsen i den ene sag og stadfæstede byrettens afgørelse om tortgodtgørelse i den anden sag

I den ene sag ankede anklagemyndigheden dommen til landsretten, der stadfæstede byrettens dom blandt andet med den ændring, at tortgodtgørelsen til den forurettede mand blev forhøjet til 1.000 kr.

I den anden sag ankede den tiltalte dommen til landsretten, der stadfæstede byrettens dom, således at tortgodtgørelsen til den forurettede mand blev fastsat til 500 kr.

Landsretten fandt i begge sager, at de tiltalte ved deling af videoerne havde krænket den forurettede mands ære og person, hvorfor han som udgangspunkt havde krav på tortgodtgørelse. Landsretten lagde ved udmåling af tortgodtgørelsen blandt andet vægt på oplysningerne om, at videoerne efter det oplyste havde haft betydelige skadefølger for den forurettede mand, ligesom landsretten lagde vægt på Højesterets dom af 11. januar 2019 i sagen 159/2018.

Ved forhøjelsen af tortgodtgørelsen til 1.000 kr. i den ene sag, lagde landsretten desuden navnlig vægt på, der var sket deling af videoerne på flere forskellige datoer til i alt syv personer, herunder flere gange til de samme personer.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 20. november 2019 den forurettede mand tilladelse til særskilt anke af landsrettens bestemmelse om tortgodtgørelse i begge sager til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Retten i Lyngbys dom af 15. marts 2019 (1-913/2019).

Østre Landsrets dom af 24. september 2019 (S-870-19).
Tilladelse til anke til Højesteret af 20. november 2019 (PBN 2019-22-0461).

Retten i Lyngbys dom af 1. marts 2019 (1-897/2019).
Østre Landsrets dom af 24. september 2019 (S-786-19).
Tilladelse til anke til Højesteret af 20. november 2019 (PBN 2019-22-0463).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i 2020 har meddelt tilladelse til anke til Højesteret i yderligere syv sager om tortgodtgørelse for deling af sexvideoer i samme sagskompleks (tilladelse til anke til Højesteret af 27. februar 2020, PBN 2020-22-0027 til 2020-22-0030 og 2020-22-0049 til 2020-22-0051). Du kan se en nærmere omtale af sagerne på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Om udbetaling af forsikringssum til nærmeste pårørende

En ung mand afgik pludselig ved døden og efterlod sig alene sine forældre som arvinger, idet han hverken havde samlever, ægtefælle eller børn. Afdødes forældre var gift på tidspunktet, hvor afdøde blev født, men blev skilt få år efter.

Afdøde havde tegnet henholdsvis en kundeforsikring og en livsforsikring, og ifølge forsikringernes police skulle forsikringssummerne ved dødsfald tilfalde afdødes "nærmeste pårørende". Ved afdødes død rettede forsikringsselskaberne henvendelse til afdødes mor og far med henblik på udbetaling af forsikringssummerne med halvdelen til hver af parterne som nærmeste pårørende.

Afdødes mor anmodede i den forbindelse forsikringsselskaberne om at udbetale forsikringssummerne til sig alene, idet hun gjorde selskaberne opmærksom på, at afdøde ikke siden han var få år gammel havde haft kontakt til sin far, og at hun derfor skulle betragtes som nærmeste pårørende.

Faren bestred morens indsigelse, og forsikringsselskaberne udbetalte derfor halvdelen af forsikringssummerne til moren, mens de tilbageholdt den anden halvdel, indtil der forelå forlig eller dom til afklaring af, hvem af parterne beløbene skulle tilkomme.

Moren indbragte herefter sagen for retten med påstand om, at faren skulle anerkende, at forsikringssummerne skulle tilfalde hende som nærmeste pårørende efter formodningsreglen i forsikringsaftalelovens § 105 a, stk. 1.

Byretten og landsretten fandt, at begge forældre var "nærmeste pårørende" til afdøde

Under byretssagen kom det frem, at parterne blev separeret, da afdøde var to år gammel, og at moren ved den efterfølgende skilsmisse fik tillagt forældremyndigheden alene. Herefter ophørte kontakten mellem afdøde og faren i en længere årrække. Sidenhen fik afdøde dog i et vist begrænset omfang kontakt med dele af farens familie, ligesom han ved forskellige lejligheder mødte faren.

Henset til omstændighederne omkring kontakten mellem afdøde og faren fandt byretten, at der ikke uden viljestilkendegivelse fra afdøde forelå omstændigheder som indebar, at faren ikke kunne anses som nærmeste pårørende. Da en sådan viljestilkendegivelse ikke forelå, blev faren frifundet for morens påstand om, at hun alene skulle anses som nærmeste pårørende.

Landsretten stadfæstede byrettens dom af de grunde, byretten havde anført.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Afdødes mor ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret fandt, at der ikke havde været et sådant fravær af kontakt mellem forældrene, at dette i sig selv uden en viljeserklæring fra afdøde gav grundlag for at fravige formodningsreglen i forsikringsaftalelovens § 105 a, stk. 1, jf. arvelovens § 2, hvorefter begge forældre skulle anses som "nærmeste pårørende". Forsikringssummerne skulle derfor udbetales til afdødes forældre med halvdelen til hver. Højesteret stadfæstede herved landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. august 2019 (PBN 2019-22-0269).
Højesterets dom af 30. april 2020 (sag BS-39119/2019).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret i yderligere en forsikrings sag om "nærmeste pårørende" i en livsforsikring (tilladelse til anke til Højesteret af 9. oktober 2019, PBN 2019-22-0388). Du kan se en nærmere omtale af sagen på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Sager om forældelse

Procesbevillingsnævnet har i 2019 – som i tidligere år – meddelt bevilling i en række sager om forældelse. Sagerne handlede blandt andet om forældelse, når der i stævningen er taget forbehold for yderligere krav (tilladelse til anke til Højesteret af 28. november 2019, PBN 2019-22-0495), om afbrydelse af forældelsesfristen efter reglerne om procesunderretning (tilladelse til anke til Højesteret af 20. november 2019, PBN 2019-22-0310), og om forældelse i arbejdsskadesag inden udløb af fristen for genoptagelse (tilladelse til anke til Højesteret af 15. november 2019, PBN 2019-22-0449). Du kan se en nærmere omtale af sagerne på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

4.2.2 Civile kæresager

Afvisning af anke til landsretten via sagsportalen

I 2018 anlagde et stilladsfirma sag mod en privat bygherre med påstand om betaling for udført stilladsarbejde. Bygherren nedlagde for retten påstand om frifindelse. Ved dom af 25. april 2019 gav byretten stilladsfirmaet medhold i den nedlagte påstand.

Landsretten afviste ankesagen

Bygherren ankede dommen via sagsportalen den 8. maj 2019 via appelfunktionen. På baggrund heraf blev der dannet en automatisk ankestævning på baggrund af de oplysninger, der blev udfyldt i forbindelse med anken. Af denne autogenerated ankestævning fremgik, at ankestævningen var indleveret af bygherren selv.

I ankestævningen var advokat A, som ikke havde møderet for landsretten, anført som bygherres partsrepræsentant. Af sagsportalen fremgik ligeledes, at det var advokat A, der havde uploadet ankestævningen.

Samtidig med ankestævningen blev der ligeledes uploadet et processkrift af typen "Suppl.sagsoplysninger". Processkriftet havde overskriften "Ankestævning" og var underskrevet af advokat M, der heller ikke havde møderet for landsretten.

Samtidig med upload af ankestævningen uploadede advokat A en meddelelse på sagsportalen, hvoraf det fremgik, at bygherren under sagen for landsretten ville blive repræsenteret af advokat S, der havde møderet for landsretten. Advokat A anmodede ved samme lejlighed om, at advokat S blev givet adgang til sagsportalen.

Den 4. juni 2019 sendte landsretten efter telefonisk henvendelse af samme dato fra advokat S om, at han repræsenterer bygherren i sagen, en bekræftelse på advokatskiftet, hvorefter advokat S fik adgang til sagen på sagsportalen.

Den 12. juni 2019 afgav advokat S ankereplik.

Landsretten anførte, at hverken den automatisk dannede ankestævning eller det samtidig hermed uploadede processkrift benævnt "Ankestævning" var indleveret af parten selv eller af en advokat med møderet for landsret.

Landsretten henviste til, at det følger af retsplejelovens § 261, stk. 2, at retten på embeds vegne skal afvise personer, der ikke er berettigede til for den at give møde for andre, og tilbagevise processkrifter fra andre end parten og de nævnte mødeberettigede personer, og at det af praksis vedrørende denne bestemmelse følger, at advokater, der indleverer processkrifter – herunder ankestævninger – i ankesager for landsretten, bortset fra sager, der behandles efter småsagsprocessen, skal have møderet for landsret, jf. retsplejelovens § 133, stk. 1.

Landsretten udtalte, at det forhold, at advokat S, der havde møderet, den 4. juni 2019 telefonisk havde meddelt landsretten, at han repræsenterede appellanten under ankesagen, og at han den 12. juni 2019 havde indgivet ankereplik, ikke kunne føre til et andet resultat, hvortil landsretten bemærkede, at oplysningen om indtræden var meddelt til landsretten efter ankefristens udløb uden samtidig indlevering af ny ankestævning underskrevet af mødeberettiget advokat.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom om afvisning

Bygherren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret udtalte, at for at en ankestævning kan siges at hidrøre fra en mødeberettiget advokat, er det ikke nødvendigt, at advokaten selv har udført skrive- eller tastearbejde ved oprettelsen af ankestævningen på sagsportalen eller ved et supplerende processkrift. Derimod skal den mødeberettigede advokat have formuleret eller godkendt indholdet af ankestævningen eller det supplerende processkrift. Højesteret lagde til grund, at både ankestævningen oprettet i sagsportalen og ankestævningen, der samtidig blev uploadet som et processkrift, hidrørte fra advokater uden møderet for landsretten. Højesteret tiltrådte derfor, at landsretten havde afvist anken, jf. retsplejelovens § 261, stk. 2, og det kunne ikke føre til en anden bedømmelse, at advokat A havde oplyst, at appellanten ville være repræsenteret af advokat S. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom om afvisning af anken.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. september 2019 (PBN 2019-22-0311).
U 2020.1746 H.

Om tilladelse til kære efter kærefristens udløb

Ved beslutning af 5. marts 2019 afviste byretten sagen mellem parterne og bestemte, at hver part skulle bære egne sagsomkostninger. Retsbogen blev publiceret den 12. marts 2019.

Ved mail af 26. marts 2019 sendte den ene parts advokat kæreskrift vedrørende afgørelsen om sagsomkostninger til byretten. Kæreskriftet blev sendt på mail og blev således ikke uploadet på sagsportalen. Mailen blev sendt efter byrettens åbningstid, hvorfor det den pågældende dag ikke længere var muligt at kontakte retten telefonisk. Advokaten modtog i denne forbindelse en kvittering for modtagelsen.

Den 10. maj 2019 kontaktede advokaten byretten, da advokaten ikke havde hørt fra retten. Advokaten anførte, at grunden til, at sagen blev kæret via mail, var, at knappen kaldet "opret appel" på sagsportalen ikke virkede på sagen.

Byretten sendte herefter et brev til sagens parter, hvori de anførte, at kæren var indleveret den 10. maj 2019.

Domstolsstyrelsens IT-supporter udtalte efterfølgende til brug for sagen ved landsretten, at der ikke umiddelbart var tekniske problemer med www.minretssag.dk den 26. marts 2019, og at de ej heller generelt oplevede tekniske problemer med "opret appel" knappen.

Landsretten afviste kæremålet

Landsretten anførte, at det følger af retsplejelovens § 148 a, stk. 1, at alle retssager skal behandles på domstolens sagsportal, og at et kæreskrift sendt på mail ikke er gyldigt indleveret, medmindre retten undtagelsesvis har besluttet, at dokumentet kan indleveres på denne måde, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 5 eller 6.

Landsretten fandt, at da en sådan beslutning ikke var truffet i sagen, havde kærende ikke ved kæreskriftet af 26. marts 2019 kæret rettidigt. Retten fandt herefter, at der ikke forelå undskydelige omstændigheder, der gjorde, at retten kunne tillade kære trods kærefristens overskridelse. Landsretten lagde i denne forbindelse vægt på, at kærende ikke forudgående havde kontaktet retten om tekniske vanskeligheder, Domstolsstyrelsens oplysninger og det forhold at kærende ikke foretog sig yderligere vedrørende kæren før den 10. maj 2019.

Højesteret fandt, at kæreskriftet helt undtagelsesvis kunne anses for gyldigt indgivet ved mailen af 26. marts 2019

Kærende kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret.

Højesteret udtalte, at kærefristen skulle regnes fra det tidspunkt, hvor afgørelsen blev gjort tilgængelig på sagsportalen. Kærefristen på 2 uger skulle derfor regnes fra den 12. marts 2019. Højesteret udtalte endvidere, at der ikke var truffet beslutning om at tillade kære fremsendt ved mail, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 5 og 6, hvorfor kæren den 26. marts 2019 ikke var indgivet i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven. Efter de oplysninger, der var fremkommet for Højesteret, måtte det imidlertid anses for godtgjort, at det var særlige tekniske problemer, der forhindrede, at kæreskriftet kunne indgives på sagsportalen den 26. marts 2019, og at det ikke var muligt inden kærefristens udløb samme dag at søge retten om tilladelse til at indgive kæreskriftet ved mail. På denne baggrund, og da modpartens advokat samtidig blev orienteret om kæren, fandt Højesteret, at kæreskriftet helt undtagelsesvist kunne anses for gyldigt indgivet ved mailen af 26. marts 2019.

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. september 2019 (PBN 2019-22-0323).

U 2020.1336 H.

To sager om Advokatnævnets inddrivelse af sagsomkostninger

I den ene sag blev Advokatnævnet ved dom tilkendt sagsomkostninger fra A. Da A ikke betalte de pålagte sagsomkostninger, indgav Advokatnævnet en begæring om udlæg til fogedretten.

Fogedretten fremmede sagen

Under mødet i fogedretten fremsatte A indsigelse mod fogedsagens fremme, idet han navnlig gjorde gældende, at Advokatnævnet er en offentlig myndighed, hvorfor inddrivelse skulle ske via restanceinddrivelsesmyndigheden. Fogedretten afviste A's indsigelser og fandt, at betingelserne for tvangsfuldbyrdelse var opfyldt. Fogedretten fremmede herefter sagen.

Landsretten stadfæstede fogedrettens kendelse

Landsretten tiltrådte, at betingelserne for at tvangsfuldbyrde kravet på sagsomkostninger ved fogedretten var opfyldt, og stadfæstede derfor fogedrettens kendelse.

I den anden sag var Advokatnævnet også tilkendt sagsomkostninger ved dom fra B og C. Da B og C ikke betalte de pålagte sagsomkostninger, indgav Advokatnævnet begæring om udlæg til fogedretten.

Fogedretten afviste sagen

Efter en nærmere gennemgang af forarbejderne til retsplejeloven og gældsinddrivelsesloven fandt fogedretten, at Advokatnævnet er en del af den offentlige forvaltning, at rette inddrivelsesmyndighed var SKAT, at Advokatnævnet ikke var berettiget til selv at inddrive det tilkendte sagsomkostningsbeløb, og at der derfor ikke var hjemmel til, at fogedretten kunne foretage udlæg. Fogedretten afviste derfor sagen.

Landsretterne bestemte, at fogedsagen kunne fremmes

Advokatnævnet kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse fogedrettens kendelse til Østre Landsret.

Landsretten fandt under hensyntagen til ordlyden af gældsinddrivelseslovens § 1 og forarbejderne hertil samt til Advokatnævnets stilling som et organ under Advokatsamfundet, at Advokatnævnets inddrivelse af tilkendte sagsomkostninger ikke var omfattet af gældsinddrivelsesloven, hvorfor fogedretten ikke skulle have afvist sagen. Landsretten hjemviste derfor sagen til fortsat behandling ved fogedretten.

Højesteret fandt, at Advokatnævnets krav på sagsomkostninger skulle inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden

Henholdsvis A i den ene sag og B og C i den anden sag kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelser landsretternes kendelser til Højesteret.

Højesteret fandt, at Advokatnævnet var omfattet af begrebet det "offentlige" i gældsinddrivelseslovens forstand, jf. lovens § 1, og at det offentlige krav på sagsomkostninger må anses for omfattet af loven. Advokatnævnets krav på sagsomkostninger skulle derfor inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. gældsinddrivelseslovens § 3, stk. 1 (dissens).

Tilladelse til kære til Højesteret af 7. februar 2019 (PBN 2018-22-0532 og 2018-22-0638).
U 2020.266 H og Højesterets kendelse af 13. november 2019 (sag 24/2019).

Indtastningsfejl i forbindelse med parkering

To bilister havde i to forskellige sager betalt for at parkere via en betalingsautomat. I forbindelse med betalingen indtastede begge ved en fejl forkert registreringsnummer, således at der blev tastet et bogstav henholdsvis for lidt og for meget. Ved købet blev registreringsnummeret sendt til en online database. Der blev ikke udskrevet en fysisk parkeringsbillet.

Begge bilister blev senere pålagt en parkeringsafgift, idet parkeringsvagten ved online-opslag ikke kunne se, at der var betalt for de parkerede biler.

Trods bilisternes klage over parkeringsafgifterne fastholdte kommunen kravet om betaling af afgifterne og indbragte sagerne for fogedretten.

I den første sag anførte fogedretten, at det var bilisten, der er ansvarlig for at sikre, at indtastningen af registreringsnummeret på parkeringsautomaten stemte overens med det parkerede køretøjs registreringsnummer, som bilisten indløste parkeringsbillet til. Fogedretten fandt herefter, at parkeringsafgiften var pålagt med rette.

I den anden sag anførte fogedretten, at selvom det påhviler bilisten, der har godkendt de indtastede oplysninger, at give rigtige oplysninger, var fejlen af en sådan karakter, at det efterfølgende havde været muligt for kommunen at identificere bilen og konstatere, at der var betalt for parkering. Fogedretten ophævede derfor den pålagte parkeringsafgift.

Landsretterne fandt, at der ikke var hjemmel til at fastholde parkeringsafgifterne

Henholdsvis kommunen og bilisten kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse fogedrettens kendelser i begge sager til landsretten.

Begge landsretter anførte, at bilisterne havde købt parkering i en elektronisk parkeringsstander i overensstemmelse med de regler, der var gældende inden for det pågældende område, uanset at bilisterne ved købet tastede et bogstav for lidt henholdsvis et bogstav for meget i registreringsnummeret.

Landsretterne fandt, at det under disse omstændigheder må kræve en særlig hjemmel at fastholde en pålagt parkeringsafgift, fordi dokumentation for afgiftens betaling ikke forelå i kontrolsituationen, og at en sådan hjemmel ikke med tilstrækkelig klarhed foreligger i § 6 i bekendtgørelse om parkering på offentlige veje.

Landsretterne fandt således, at parkeringsafgifterne i begge tilfælde var pålagt med urette.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelser

Kommunen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse i begge sager til Højesteret.

Højesteret henviste i begge sager til, at bilisten havde betalt for parkeringstiden for deres respektive parkeringer, og at der ikke fandtes motorkøretøjer med de fejltastede registreringsnumre. Højesteret bemærkede, at der derfor ikke var risiko for misbrug, herunder for at en anden bilist havde parkeret sit motorkøretøj i samme område og nydt godt af den betalte parkering. Højesteret fastslog, at under disse omstændigheder gav § 6 i bekendtgørelse om parkering på offentlige veje ikke med tilstrækkelig klarhed hjemmel for kommunen til at fastholde parkeringsafgiften over for bilisterne.

Tilladelse til kære til Højesteret af 11. juni 2019 (PBN 2019-22-0147 og j.nr. 2019-22-0148).
Højesterets kendelser af 18. juni 2020 (sag 106/2019 og BS-29361/2019).

4.3 Straffesager

4.3.1 Anke i straffesager

Syrienskrigere

En dansk statsborger rejste i 2016 talrige gange til I-Raqqa-distriktet i Syrien, hvor han i flere tilfælde deltog i væbnet kamp mod terrororganisationen Islamisk Stat. Anklagemyndigheden mente, at hans rejser til og ophold i konfliktområdet var i strid med straffelovens § 114 j sammenholdt med den dagældende bekendtgørelse om forbud mod indrejse eller ophold i visse konfliktområder og rejste tiltale herfor.

Byretten og landsretten fandt, at manden havde overtrådt opholdsforbuddet

Både byretten og landsretten fandt, at tiltalte ved at indrejse og opholde sig i det pågældende område i Syrien og ved at have tilsluttet sig den militære enhed der og deltaget i væbnede konflikter mod IS havde gjort sig skyldig i den rejste tiltalte. Domfældelsen kunne ikke anses for at være i strid med artikel 2 om bevægelses- og opholdsfrihed i 4. Tillægsprotokol til EMRK. Tiltalte blev idømt 6 måneders fængsel. Der blev ved strafudmålingen blandt andet lagt vægt på, at tiltalte ikke havde et anerkendelsesværdigt formål med at indrejse og opholde sig i det forbudte område, og at han under sit ophold havde deltaget i væbnet kamp.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret.

Højesteret fandt, at tiltaltes handlinger var strafbare efter straffelovens § 114 j, og at forbuddet i § 114 j var tilstrækkeligt klart beskrevet til at straffe ham, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7. Højesteret fandt endvidere, at domfældelse ikke var i strid med tiltaltes ret til bevægelses- og opholdsfrihed efter artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og at han ikke skulle frifindes som følge af, at der ikke længere gjaldt et krav om tilladelse til indrejse eller ophold i det område, han var dømt for at have opholdt sig i, jf. straffelovens § 3, stk. 1. Højesterets flertal fandt ikke grundlag for at ændre straffen på 6 måneders fængsel (dissens). Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. marts 2019 (PBN 2018-25-0351).
U 2019.3937 H.

Betingelserne for at idømme bandetilknyttet person opholdsforbud

En tiltalt blev i byretten dømt for under særligt skærpende omstændigheder at have besiddet en skarpladt pistol i nærheden af klublokaler i Brøndby tilhørende en støttegruppe til Bandidos. Tiltalte var hangaround til rockergruppen, og hans besiddelse af det skarpladte våben havde relation til hans tilknytning til rockergruppen. Tiltalte blev idømt fængsel i 2 år og 6 måneder og opholdsforbud.

Byretten afgrænsede opholdsforbuddet til at omfatte tre kommuner

Om opholdsforbuddet fandt byretten henset til sagens karakter og tiltaltes tilknytning til rockerklubben Bandidos, at betingelserne for at idømme tiltalte et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., var opfyldt. Byretten fandt dog, at opholdsforbuddet ikke kunne afgrænses til at omfatte tre kommuner. Forbuddet blev derfor afgrænset til nærmere bestemte arealer og adresser og blev fastsat til at vare i 4 år og 6 måneder.

Landsretten afgrænsede området for opholdsforbuddet bredere

Landsretten tiltrådte, at betingelserne for at idømme opholdsforbud var opfyldt, men afgrænsede området bredere, hvilket omfattede nærområderne til støttegruppens klublokaler og en café, som benyttedes af medlemmer af Bandidos og Bandidos øvrige klubhuse i Danmark.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnet tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Tilladelsen blev begrænset til at angå spørgsmålet om opholdsforbud.

Højesteret tiltrådte, at betingelserne i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., for at idømme tiltalte opholdsforbud var opfyldt. Højesteret tiltrådte endvidere efter en konkret proportionalitetsvurdering, at opholdsforbuddet i to kommuner, der grænsede op til hinanden, skulle afgrænses som sket ved landsrettens dom. Endelig fandt Højesteret, at opholdsforbuddet passende var fastsat til 4 år og 6 måneder fra endelig dom. Højesteret fandt efter en samlet vurdering, at idømmelse af opholdsforbud med den nævnte geografiske og tidsmæssige udstrækning ikke var i strid med artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller andre konventionsbestemmelser.

Tilladelse til anke til Højesteret af 29. marts 2019 (PBN 2018-25-0348).
U 2019.3586 H.

Om billigelse af terror

En mand var tiltalt for overtrædelse af straffeloven § 136, stk. 2, ved i juni 2017 offentligt at have billiget et terrorangreb ved en moske i London dagen før, idet han i et offentligt tilgængeligt opslag på en anden persons Facebookprofil skrev "Ja ham der har gjort det burde have en medalje". Ved terrorangrebet blev én dræbt og flere såret.

Byretten fandt manden skyldig i billigelse af terror og tildelte manden en advarsel

I byretten erkendte tiltalte at have skrevet kommentaren på Facebook og forklarede, at den var skrevet i et øjeblik ubetænksomhed. Byretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, og tildelte ham en advarsel under hensyn til sagens særlige omstændigheder og forseelsens ringe karakter.

Landsretten skærpede straffen

Med Procesbevillingsnævnets tilladelse ankede anklagemyndigheden byrettens dom til landsretten med påstand om skærpelse. Manden påstod stadfæstelse.

Landsretten skærpede straffen til fængsel i 30 dage. Efter oplysningerne om tiltaltes gode personlige forhold blev straffen gjort betinget. Landsretten lagde vægt på, at tiltalte ikke tidligere var straffet, at han lod sig rive med af stemningen, da han skrev kommentaren, at det ikke var noget, han følte stærkt for, at og at han fortrød at have skrevet kommentaren.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret med påstand om frifindelse, idet han blandt andet gjorde gældende, at ytringen ikke havde haft en sådan udbredelse, at den med rimelighed kunne anses for fremsat "offentligt". Anklagemyndigheden påstod skærpelse og gjorde blandt andet gældende, at manden med rette var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2.

Højesteret udtalte, at der ved afgørelsen af, om en billigelse er sket offentligt, kan lægges vægt på, om billigelsen er gjort tilgængelig for en større og ubestemt kreds af personer. Dette var tilfældet for et offentligt opslag på en Facebookprofil, og Højesteret tiltrådte, at tiltalte var fundet skyldig i straffelovens § 136, stk. 2. Om straffen udtalte Højesteret, at sager om straffelovens § 136, stk. 2, omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed, og at nogle sager derfor skulle afgøres med ubetinget straf, andre med helt eller delvis betinget straf eller bødestraf. Efter en samlet vurdering tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat til 30 dages betinget fængsel.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. august 2019 (PBN 2019-25-0158).
U 2020.1003 H.

6 års fængsel for besiddelse af 12 pistoler i det kriminelle miljø

En mand blev i sin bil på en offentlig parkeringsplads fundet i besiddelse af 12 pistoler, hvoraf to kunne indstilles til fuldautomatisk skudafgivning. Pistolerne lå i en pakke foran passagersædet forrest i bilen, og de var indpakket i plastik med tape omkring. Der blev ikke fundet tilhørende ammunition. Manden blev blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved under særligt skærpende omstændigheder på et offentligt tilgængeligt sted at have været i besiddelse af de 12 pistoler.

Byretten idømte tiltalte fængsel i 4 år

Byretten fandt det godtgjort, at våbnene var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø. Byretten fastsatte herefter straffen for tiltalte – der ikke var tidligere straffet – til fængsel i 4 år, og lagde i den forbindelse blandt andet vægt på grovheden, herunder antallet og karakteren af de 12 funktionsduelige pistoler.

Landsretten forhøjede straffen til 5 års fængsel

Østre Landsret forhøjede straffen til fængsel i 5 år. Landsretten lagde udover det af byretten anførte i skærpende retning vægt på dels strafskærpelsen ved lov nr. 494 af 22. maj 2017, dels at våbnene, hvor serienumrene var helt eller delvist fjernet, var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø. I formildende retning blev det anført,

at våbnene som følge af indpakningen og den manglende ammunition ikke umiddelbart kunne anvendes.

Højesteret forhøjede straffen til 6 års fængsel

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret med påstand om skærpeelse. Manden påstod formildelse.

Højesteret forhøjede straffen til fængsel i 6 år under hensyn til, at besiddelsen skete med henblik på videreoverdragelse, og at våbnene var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. april 2019 (PBN 2018-25-0384).
U 2019.3547 H.

8 års fængsel for forsøg på besiddelse af våbenlager under bandekonflikt

I forbindelse med et anonymt tip om, at der blev opbevaret våben i et kælderrum, foretog politiet ransagning af kælderrummet. Her fandt politiet tasker indeholdende otte enkeltskudsvåben, to fuldautomatiske skydevåben samt en meget stor mængde ammunition til våbnene. Politiet fjernede våbnene og fyldte i stedet taskerne med tunge genstande. Politiet opsatte samtidig videoovervågning af kælderrummet. Efterfølgende kunne politiet på videooptagelserne se en mand, der indfandt sig i kælderrummet ad to omgange, hvor han den ene gang medbragte en revolver og den anden gang hentede den igen.

Den pågældende mand, der var bandemedlem og ikke tidligere straffet, blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ved i kælderrummet at have besiddet de skydevåben, som politiet havde fjernet fra kælderrummet. Han blev derudover tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved på et offentligt sted og i kælderrummet at have besiddet den revolver, han havde lagt i kælderrummet og fjernet igen. Der ved nedlagt påstand om anvendelse af straffelovens § 81 a, hvorefter straffen skal fordobles, når den er begået som led i en verserende bandekonflikt.

Byretten idømte tiltalte 8 års fængsel

Byretten fandt, at tiltalte havde gjort sig skyldig i tiltalen, og idømte ham som følge heraf 8 års fængsel. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på forholdenes karakter. Der var tale om besiddelse af et skydevåben i det offentlige rum og et våbenlager, som blandt andet bestod af to fuldautomatiske våben. Kriminaliteten var banderelateret, og gerningstidspunktet var under den verserende bandekonflikt, hvor bandemedlemmer skød på hinanden på offentlige steder, og hvor også tilfælde personer blev ramt af skud. Byretten fandt imidlertid også, at de to forhold skulle ses i sammenhæng, således at der ikke for hvert forhold udmåles en skærpet straf, der herefter lægges sammen. Endvidere lagde byretten også vægt på, at der var tale om en kortvarig besiddelse af våbenlageret, og at tiltalte havde en underordnet rolle som "stik i rend dreng" for den eller de personer, som ejede de pågældende våben.

Landsretten forhøjede straffen til 10 års fængsel

Landsretten fandt ligeledes tiltalte skyldig i tiltalen, dog således at forholdet vedrørende besiddelse af våbenlageret blev anset som forsøg, jf. straffelovens § 21. Landsretten fandt, at den tiltalte indså og forholdte sig psykologisk accepterende til, at der befandt sig en stor mængde våben i kælderrummet, og at han dermed i de tidsrum, hvor

han efter sin egen forklaring var i kælderrummet, forsøgte at besidde våbenlageret, idet det beroede på en tilfældighed, at våbnene uden den tiltaltes viden var fjernet af politiet. For så vidt angår straffastsættelsen lagde landsretten vægt på de samme forhold som byretten, herunder omfanget og karakteren af de omhandlede våben med tilhørende ammunition, og at den tiltalte havde haft en underordnet rolle.

Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 8 år

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret med påstand om formildelse. Anklagemyndigheden påstod skærpelse.

Højesteret lagde ved strafudmålingen vægt på, at de to forhold måtte bedømmes samlet, hvor det indgik som en skærpende omstændighed, at revolveren var besiddet på offentligt tilgængeligt sted. Der måtte i formildende retning lægges vægt på, at tiltalte havde en underordnet rolle, og at der for så vidt angår våbnene i kælderrummet alene var tale om (forsøg på) en kortvarig besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted. Besiddelsen havde baggrund i en verserende bandekonflikt, og straffen skulle derfor fastsættes efter straffelovens § 81 a, hvorefter straffen kan forhøjes med indtil det dobbelte. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 8 år.

Tilladelse til anke til Højesteret af 26. september 2019 (PBN 2019-25-0185).
U 2020.1254 H.

To sager om besiddelse af en kreditkortkniv

De to tiltalte havde begge været i besiddelse af en såkaldt kreditkortkniv.

I den ene sag var der rejst tiltale for besiddelse af kniv i sikkerhedskontrollen i Københavns Lufthavn. Byretten dømte for overtrædelse af både knivlovens § 1 og § 2, stk. 1, nr. 8. Byretten henviste blandt andet til, at det efter knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, kræver politiets tilladelse at erhverve, besidde, bære eller anvende karestokke og andre blankvåben, der fremtræder som en anden genstand. Byretten fandt, at tiltalte havde været i besiddelse af en såkaldt kreditkortkniv, og efter knivens størrelse og udformning i sammenfoldet stand, lagde byretten til grund, at kniven i denne stand fremtrådte som en anden genstand, og at kniven var omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8. Byretten fastsatte straffen til en bøde på 5.000 kr.

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse byrettens dom til landsretten.

Landsretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af knivlovens § 1 om besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder uden anerkendelsesværdigt formål. Landsretten fandt, at kniven i udfoldet stand havde en udformning, som på flere måder lignede et kreditkort, idet målene på kniven i det væsentlige var det samme som et kreditkorts. Udformningen af kniven var imidlertid også på flere måder forskellig fra et kreditkort. Kniven var således tykkere og kunne bøjes, ligesom knivbladet umiddelbart var synligt og genkendeligt. Med henvisning til ordlyden af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, og forarbejderne hertil fandt landsretten, at den konkrete kniv ikke fremtrådte som en anden genstand, hvorved det blev skjult, at der var tale om en kniv. Tiltalte blev derfor frifundet for denne del af tiltalen. Landsretten nedsatte herefter straffen til en bøde på 3.000 kr.

I den anden sag var der rejst tiltale for flere forskellige forhold. Der var blandt andet rejst tiltale for flere overtrædelser af straffelovens § 266 og overtrædelse af knivlovens

§ 2, stk. 1, nr. 8, ved at have været i besiddelse af en kreditkortkniv på en virksomheds adresse i hvilken forbindelse han fremsatte trusler over for personalet.

Byretten fandt tiltalte skyldig i forskellige forhold. På baggrund af tiltaltes egen forklaring og det i øvrigt fremlagte i sagen fandt byretten det bevist, at tiltalte havde været i besiddelse af en kniv udformet som et kreditkort. Tiltalte var tidligere straffet flere gange blandt andet for trusler og overtrædelse af våbenlovgivningen. Byretten fandt, at den samlede straf, der var en tillægsstraf til tiltaltes tidligere straffedomme, jf. straffelovens § 89, skulle fastsættes til 5 måneders fængsel og en bøde på 9.000 kr. Tiltalte ankede dommen til landsretten, der stadfæstede byrettens dom. For så vidt angår forholdet om besiddelsen af kreditkortkniven tiltrådte landsretten af de grunde, som byretten havde anført, at tiltalte havde overtrådt knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8.

Henholdsvis anklagemyndigheden og tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens domme i de to sager til Højesteret.

Højesteret anså i begge sager den omhandlede kniv for at være et blankvåben, og spørgsmålet var herefter, om kniven kunne siges at fremtræde "som en anden genstand". Kniven fremtrådte umiddelbart ikke som en kniv, men som en kreditkortlignende genstand. Herefter og i lyset af bestemmelsens forarbejder og formål fandt Højesteret, at kniven var omfattet af § 2, stk. 1, nr. 8. Tiltalte var derfor skyldig i overtrædelse af bestemmelsen i begge sager. Højesteret tiltrådte, at tiltalte ikke havde et anerkendelsesværdigt formål med at besidde kniven, og at tiltalte også var skyldig i overtrædelse af lovens § 1. Højesteret bemærkede i den ene sag, at straffen for samtidig overtrædelse af knivlovens § 1 og § 2 i førstegangstilfælde forudsættes fastsat til en samlet bøde på 5.000 kr. Da manden siden landsrettens dom var straffet med betinget fængsel i 60 dage for overtrædelse af den færøske våbenlovgivning, havde det sit forblivende med denne dom. I den anden sag fandt Højesteret straffen passende udmålt.

Tilladelse til anke til Højesteret af 3. oktober 2019 (PBN 2019-25-0112 og j.nr. 2019-25-0130).
U 2020.1263 H og U 2020.1273 H.

Udvisningsager

Igen i 2019 blev der meddelt bevilling i et relativt stort antal sager om udvisning. Der blev således meddelt bevilling i seks sager, der både angik EU-statsborgere og tredjelandstatsborgere. Du kan se omtale af sagerne på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

4.3.2 Kære i straffesager

Dokumentation af revisionsrapporter

Under en omfangsrig straffesag om økonomisk kriminalitet ønskede anklagemyndigheden at dokumentere fra rapporter udarbejdet af ansatte ved politiet med særlig revisionskyndig baggrund. Forsvarerne protesterede herimod.

Byretten tillod dokumentation af rapporterne

Byretten fandt, at de omhandlede rapporter ikke kunne anses for erklæringer udstedt i medfør af et offentligt hverv, og at de ikke af denne grund kunne benyttes som bevismidler efter retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 5. Byretten fandt desuden, at rapporterne kunne dokumenteres under sagen, dog således at passager, der udtalte sig om forhold,

som beroede på en bevismæssig vurdering, der tilkom retten at foretage, ikke kunne dokumenteres. Retten godkendte samtidig, at forsvaret inden for en økonomisk ramme på 250.000 kr. kunne antage revisionsmæssig bistand.

Landsretten stadfæstede byrettens kendelse

Landsretten fandt indledningsvis, at rapporterne ikke kunne anses for omfattet af retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 5, hvorefter erklæringer og vidnesbyrd, der er udstedt i medfør af offentligt hverv, kan benyttes som bevismiddel under hovedforhandlingen og oplæses. Landsretten udtalte herefter, at det afgørende for, om rapporter af denne karakter, der i princippet må anses for nødvendige i en sag som denne, og som er udarbejdet af politiet med – i et vist omfang – anklagemyndighedens medvirken, kan tillades anvendt som bevismiddel, er, om de tiltalte og deres forsvarere fuldt ud har mulighed for at efterprøve de optællinger, som rapporterne indeholder. Under hensyn til rapporternes karakter fandt landsretten, at dette hensyn fuldt ud kunne varetages ved, at forsvaret fik stillet tilstrækkelige midler til rådighed til sagkyndig revisionsmæssig bistand. Landsretten tilføjede, at forsvaret kan stille spørgsmål under afhøringen af de medarbejdere, der har udarbejdet rapporterne. Landsretten tiltrådte på den baggrund byrettens afgørelse om, at rapporterne kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 871, stk. 4.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

De tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret.

Højesteret fandt ligesom byretten og landsretten, at det i et tilfælde som det foreliggende var afgørende for, om rapporterne kunne benyttes som bevismidler, at forsvarerne – som ikke havde deltaget i processen med udarbejdelse af rapporterne – blev stillet tilstrækkelige midler til rådighed til sagkyndig revisionsmæssig bistand. Højesteret tiltrådte på den baggrund, at rapporterne undtagelsesvis kunne benyttes som bevismiddel, jf. retsplejelovens § 871, og stadfæstede landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 18. september 2019 (PBN 2019-25-0201).
U 2020.1339 H.

Spørgsmål om ændring af foranstaltning om forvaring

I oktober 2010 blev en mand dømt til forvaring for blandt andet grov vold i gentagelsestilfælde, trusler og frihedsberøvelse. Forvaringsdommen blev opretholdt ved to kendelser afsagt af Vestre Landsret i 2014 og 2016.

I januar 2018 indbragte anklagemyndigheden efter anmodning fra domfældte sagen for retten. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om opretholdelse af foranstaltningen. Domfældte påstod ophævelse af foranstaltningen. Da han forud for dommen havde været varetægtsfængslet, havde han på det tidspunkt været frihedsberøvet i alt i ca. 8 år og 6 måneder. Han havde været udstationeret til pension, men havde endnu ikke gennemført et udslusningsforløb. En speciallæge, Kriminalforsorgen og anklagemyndigheden indstillede til retten, at foranstaltningen ikke blev ændret eller ophævet.

Byretten opretholdte foranstaltningen om forvaring

Byretten lagde på baggrund af de lægelige oplysninger og efter anklagemyndighedens og Kriminalforsorgens indstilling til grund, at risikoen for ny kriminalitet ville øges, hvis

domfældte genoptog sit misbrug. Speciallægen vurderede, at der var behov for et udslningsforløb via en af Kriminalforsorgens pensioner med henblik på at vurdere mandens tilstand og adfærd i en længere periode i friere rammer. På grund af store ændringer i domfældtes livsbetingelser, fandtes der at være en ikke uvæsentlig risiko for recidiv til misbrug og dermed kriminalitet, hvis han blev prøveudskrevet på nuværende tidspunkt. Uanset han havde været udstationeret til pension, fandt byretten efter en afvejning af den nuværende foranstaltningsart og længde overfor karakteren af den udøvede kriminalitet og risikoen for ny kriminalitet og i øvrigt efter speciallægens anbefaling, at den idømte foranstaltning skulle opretholdes.

Landsretten bestemte, at der skulle ske prøveudskrivelse

Landsretten fandt efter oplysningerne i sagen, at forvaring ikke længere var nødvendig for at forebygge nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, hvis han kunne fortsætte med at være misbrugsfri. Landsretten lagde herved vægt på vurderingen af risikoen for ny personfarlig kriminalitet, den positive udvikling, han havde været igennem, herunder at han havde været misbrugsfri siden 2011, oplysningerne om de uledsagede udgange, samt at han siden juli 2018 havde været udstationeret til pension. Landsretten lagde endvidere vægt på, at han havde nære pårørende og venner, der var parate til at støtte ham. Det fandtes herefter nødvendigt for at undgå, at forvaringsdommen ikke opretholdtes længere end nødvendigt, at han blev prøveudskrevet med vilkår fastsat af Kriminalforsorgen.

Højesteret opretholdt foranstaltningen om forvaring

Anklagemyndigheden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret.

Højesteret inddrog oplysninger om, at manden siden landsrettens dom havde begået ny kriminalitet, i vurderingen og fandt efter en samlet vurdering, at det var nødvendigt at opretholde den idømte forvaring, jf. straffelovens § 72.

Tilladelse til kære til Højesteret af 28. marts 2019 (PBN 2019-25-0016).
U 2020.17 H.

Begrebet "fast bopæl" i udlændingelovens § 35

En udlænding var i byretten idømt 6 måneders fængsel for grov vold i gentagelsestilfælde og udvist af Danmark. Manden blev efter dommen varetægtsfængslet i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1. Efter denne bestemmelse er det blandt andet en betingelse for varetægtsfængsling, at udlændingen ikke har fast bopæl her i landet. Denne fængsling blev senere forlænget under anken, således at manden skulle være varetægtsfængslet under anken, indtil der var afsagt dom i sagen.

Manden havde boet i Danmark i 21 år. Han var i en periode op til varetægtsfængslingen registreret i CPR med "Ukendt Adresse", og han havde under straffesagen oplyst, at han var hjemløs. Mens han sad varetægtsfængslet, meldte han flytning til folkeregisteret til en nærmere angiven adresse.

Landsretten fandt, at betingelserne i udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, var opfyldt, både da byretten traf afgørelse om varetægtsfængsling efter dommen og ved den senere fristforlængelse, hvor manden havde opgivet en nærmere bestemt adresse.

Udlændingen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelser til Højesteret.

Højesteret udtalte, at udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, har til formål at sikre den pågældendes tilstedeværelse, indtil en eventuel afgørelse om udvisning kan fuldbyrdes. Højesteret udtalte, at det ikke kan anses for tilstrækkeligt til at statuere fast bopæl, at den pågældende i kraft af mangeårigt ophold eller på anden måde har fast tilknytning til Danmark. Om der foreligger fast bopæl, må i øvrigt bero på en konkret vurdering af oplysningerne i sagen, herunder registreringer i CPR. Da tiltalte havde forklaret, at han var hjemløs og hentede sin post hos kommunen, og da han var registreret i CPR med "Ukendt Adresse" i perioden fra den 20. marts 2018 til den 7. marts 2019, tiltrådte Højesteret, at landsretten havde lagt til grund, at tiltalte ikke havde fast bopæl her i landet efter § 35, stk. 1, nr. 1. Herefter og da de øvrige betingelser for varetægtsfængsling var opfyldt, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelser om varetægtsfængsling.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. maj 2019 (PBN 2019-26-0013 og 2019-26-0016).
U 2020.515 H.

Varetægtsfængsling for ikke at overholde daglig meldepligt

To udviste udlændinge var pålagt daglig meldepligt hos politiet. I en periode på 15 dage overtrådte de meldepligten 15 gange. Anklagemyndigheden begærede på den baggrund de to mænd varetægtsfængslet i medfør af udlændingelovens § 35 a. Efter denne bestemmelse er det en betingelse for at varetægtsfængsle en udlænding, at der er begrundet mistanke om, at udlændingen gentagne gange har overtrådt pålæg om melde- opholds- eller underretningspligt. Begge udlændinge bestred, at afgørelserne om meldepligt var gyldige.

Byretten løslod begge udlændinge

Byretten løslod begge udlændinge. I den ene sag fandt byretten, at betingelserne for varetægtsfængsling efter udlændingelovens § 35 a ikke var opfyldt. I den anden sag fandt byretten, at der var så stor usikkerhed om, hvorvidt afgørelsen om daglig meldepligt var gyldig, at der ikke var tilstrækkelig mistankegrundlag til varetægtsfængsling.

Landsretten varetægtsfængslede begge udlændinge

Landsretten fandt i begge sager, at der var begrundet mistanke om, at udlændingene gentagne gange havde overtrådt den pålagte meldepligt i en sammenhængende periode på to uger. Efter antallet af overtrædelser, og idet begge udlændinge tidligere var straffet for overtrædelse af meldepligten, fandt landsretten, at betingelserne i udlændingelovens § 35 a var opfyldt, og at begge udlændinge skulle varetægtsfængsles.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelser

Udlændingene kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse kendelserne til Højesteret.

Højesteret tiltrådte, at der var begrundet mistanke om, at udlændingene havde overtrådt deres meldepligt, og at det ikke var i strid med proportionalitetsprincippet at varetægtsfængsle udlændingene som sket. Højesteret fandt endvidere i den anden sag, at landsretten ikke havde det fornødne klare grundlag for at fastslå, at afgørelsen om meldepligt led af sådanne mangler, at den måtte anses som en ugyldig forvaltningsakt. Betingelserne for varetægtsfængsling efter udlændingelovens § 35 a var herefter opfyldt.

Tilladelse til kære til Højesteret af 2. september 2019 (PBN 2019-26-0031 og 2019-26-0032).
U 2020.1993 H og U 2020.2000 H.

Proportionalitet og varetægtsfængsling af udlændinge, der skulle udsendes

En mand, der var født i Irak, blev i 2017 løsladt på prøve fra afsoning af en dom på 11 års fængsel med en reststraf på 1339 dage. Manden var ved dommen udvist med indrejseforbud for bestandig. Det var et vilkår for prøveløsladelsen, at udvisningen af manden blev gennemført. Manden nægtede imidlertid at medvirke til udsendelsen, og straks efter prøveløsladelsen blev manden varetægtsfængslet i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1. Ved tre kendelser i juni, juli og august 2019 stadfæstede landsretten byrettens kendelser om, at betingelserne for fortsat varetægtsfængsling af manden i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, var opfyldt. På det tidspunkt havde han siddet varetægtsfængslet med henblik på udsendelse i omkring to år.

Manden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret.

Højesteret lagde til grund, at der efter de oplysninger, der forelå på tidspunktet for landsrettens kendelse om fortsat varetægtsfængsling, var reel udsigt til at gennemføre en tvangsmæssig udsendelse af manden til Irak i en nærmere fremtid, og fandt uanset den lange varetægtsfængsling, at fortsat fængsling i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, ikke var uproportional.

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. oktober 2019 (PBN 2019-26-0028, 2019-26-0041 og 2019-26-0042).
U 2020.2173 H

5.1 Generelt

Nævnet har i 2019 afholdt i alt 6 møder i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser, der blev etableret med virkning fra den 1. april 2019.

Nævnet har i 2019 modtaget 173 sager om appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser.

Der er i 2019 blevet afsluttet 152 sager. Af disse sager blev 31 sager afgjort uden nævnensbehandling (eksempelvis henlagt, fordi ansøger foruden at have søgt om appeltilladelser tillige havde appelleret til landsretten).

Der var herefter den 31. december 2019 21 uafsluttede sager.

5.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2019

Nævnet har i 2019 afgjort 121 sager, der fordeler sig således:

Tabel 5.1 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
Antal sager	25	86	10	121

Nævnet har således realitetsbehandlet 111 ansøgninger om tilladelse til appel til landsretten af familierettens afgørelser. Sagerne fordeler sig som følger:

Tabel 5.2 Sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter rpl. § 148 a	0	1
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt. (delafgørelse)	0	1
Ansøgninger efter § 389 a	2	5
Ansøgninger efter § 453, stk. 2 (domme)	23	77
Ansøgninger efter § 453, stk. 3 (kendelser og beslutninger)	0	2
I alt	25	86

De 100 realitetsbehandlede ansøgninger efter retsplejelovens § 453, stk. 2, om tilladelse til anke af familierettens *domme* til landsretten fordeler sig som følger på emner:

Tabel 5.3 Emnefordeling på ansøgninger om anke

	Bevillinger	Afslag
Børnebidrag	6	34
Midlertidig forældremyndighed/bopæl	2	5
Samvær	10	30
Midlertidig samvær	1	2
Uddannelsesbidrag	1	4
Ægtefællebidrag	1	2
Andet	2	0
I alt	23	77

Som det fremgår, angår langt de fleste sager børnebidrag og samvær med hver 40 sager. Det vil sige, at i alt 80 ud af 100 sager om anke til landsretten angår enten børnebidrag eller samvær, ligesom disse sagskategorier angår 16 ud af de i alt 23 meddelte bevillinger.

Nævnet har desuden realitetsbehandlet 11 ansøgninger om kæretiladelse af familierettens kendelser eller beslutninger, og der blev meddelt bevilling i 2 sager.

5.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser var i 2019 på 6,3 uger. Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Det kan ikke forventes, at sagsbehandlingstiden bliver yderligere nedbragt de kommende år, da der ved behandling af samtlige sager vil skulle tages højde for sagsskridt forbundet med modtagelse af en ansøgning, rekvirering af akter, selve sagsbehandlingen, udsendelse af sager til nævns-møde og udsendelse af afgørelse i sagen.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse

Procesbevillingsnævnet journaliserer anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt i særskilte sager.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 173 sager i 2019 modtaget 5 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har i november 2019 bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

3 af de 5 anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2019. Der henstod herefter 2 uafsluttede genoptagelsessager ved årets afslutning. Nævnet meddelte i alle 3 afsluttede sager afslag på genoptagelse under henvisning til, at der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

5.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har i 2019 desuden modtaget 2 anmodninger om aktindsigt.

Begge anmodninger om aktindsigt blev afsluttet i 2019, og der henstod derfor ingen uafsluttede anmodninger om aktindsigt ved årets afslutning.

5.2 Nyt nævn og omtale af sager, der er afgjort i nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

---

5.2.1 Indledning

Procesbevillingsnævnet har løbende gennem årene som følge af reformer og andre lovændringer fået nye opgaver og kompetencer. I 2019 blev nævnets kompetence udvidet i forbindelse med familieretsreformen. Det var året, hvor byretterne har haft travlt med at indrette og etablere de nye familieretter, og hvor Familieretshuset skulle implementere et helt nyt regelsæt for behandling af familieretlige sager.

Der blev i forbindelse med familieretsreformen med virkning fra 1. april 2019 etableret en ekstra afdeling i Procesbevillingsnævnet, nemlig afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser eller populærbetegnelsen hos os "familieretsnævnet". Det nye nævn består af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat og har til opgave at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

”

I mange af sagerne på det nye familieretsnævn er der tale om sager, der, ganske forståeligt, involverer store følelser hos sagens parter. Det har jeg altid in mente, når jeg behandler sagerne.

Det er spændende som jurist at overvære nævnsmøderne, hvor de sager man selv har behandlet, afgøres. Der er en uformel, men samtidig utrolig respektfuld, stemning på nævnsmøderne.

Sammensætningen af nævnsmedlemmer virker til at være rigtig god. Nævnsmedlemmerne har med deres forskellige baggrunde forskellige vinkler på sagerne, hvilket i mine øjne giver en optimal behandling af sagerne.

”

Fuldmægtig Tine Maria Anker

5.2.2 Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser var allerede årene inden familieretsreformen spændt hårdt for med et stigende antal sager som følge af nye appelbe- grænsningsregler fra byret til landsretten og dermed op mod næsten 2.500 afgjorte sa- ger om året. I løbet af de seneste år var der således sket en forrykning af balancen mellem sager henholdsvis til landsretten og til Højesteret.

Med virkning fra 1. april 2019 blev familieretsnævnet som nævnt etableret. Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Når forældre går fra hinanden, kan der opstå uenigheder vedrørende en række forhold. Det kan angå både ægtefællernes indbyrdes retsforhold og forhold vedrørende fælles børn. For eksempel om, hvor børnene skal bo, eller hvor meget de skal se deres re- spektive forældre. Det nye familieretlige system er skabt med henblik på at hjælpe fa- milier bedst muligt med at finde en løsning på uenighederne.

Familieretten er en afdeling i den lokale byret og udgør sammen med Familieretshuset (tidligere Statsforvaltningen) det nye familieretlige system. Alle familieretlige forløb om forældreansvar, skilsmisse, børnebidrag mv. starter i Familieretshuset.

I mange typer af sager har Familieretshuset kompetence til at træffe afgørelse, og par- terne har efter reglerne herom mulighed for at bede om at få afgørelsen indbragt for fa- milieretten til afgørelse.

Der er også en række situationer, hvor sagerne efter de respektive regler herom alene bliver forberedt i Familieretshuset, der herefter sender sagen til familieretten til afgø- relse. Dette angår enten bestemte sagstyper eller i øvrigt i sager, som er særligt kon- fliktfyldte.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som har central betydning for nævnets virke.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Retsplejelovens § 453

En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelse af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

”

Sagerne på familieretsnævnet kan variere meget, og det er spændende og udfordrende at arbejde med sager, der er så præget af parternes stærke følelser og til tider et meget højt konfliktniveau.”

Det har været en spændende opgave at være med fra starten af etableringen af det nye familieretsnævn, hvor der indledningsvist også skulle afklares flere forskellige spørgsmål, herunder i forhold til hvilke sager, der krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Sagerne på familieretsnævnet kræver mere end en juridisk vurdering, og i mange sager er det nødvendigt at gøre tydeligt rede for de forskellige personlige forhold, ligesom man skal turde at have en klar mening om sagen.

”

Specialkonsulent Hanne Nistrup Berg

5.2.3 Pulsen i det nye nævn

Det nye nævn består som nævnt af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat. De 3 nævnsmedlemmer og 3 suppleanter, der traditionen tro deler møderne ligeligt mellem sig, er trukket i arbejdstøjet og er nu med til i den nye afdeling at løfte Procesbevillingsnævnets kerneopgave, som i lighed med nævnets øvrige afdelinger er at sikre, at retssystemets ressourcer bliver brugt på de rigtige sager.

Sekretariatets jurister forestår sagsbehandling mv. i alle nævnets 3 afdelinger, og de jurister, der er tilknyttet familieretsnævnet, arbejder desuden samtidig i nævnets afdeling for appeltilladelser foruden periodevis i nævnets afdeling for fri proces. Dette indlæg er suppleret med skildringer i citatform fra de af sekretariatets jurister, som for tiden behandler sager i blandt andet familieretsnævnet.

”

På familieretsnævnet behandler vi sager af stor betydning, hvor familierettens afgørelse ofte vedrører de næreste relationer i parternes liv.

Sagerne er ofte prægede af, at der er mange følelser på spil, hvilket gør det særligt vigtigt, at sagerne løses med ordentlighed og respekt.

Familienævnsagerne udgør et godt alternativ til Procesbevillingsnævnets andre sagstyper.

”

Fuldmægtig Signe Astrid Bruun Østergaard

Den nye afdeling har i spænding afventet, hvor stort sagsindtaget ville blive. Vi modtog i 2019 173 sager. Dette sagstal er dog ikke retvisende for, hvad vi kan forvente at modtage på årsbasis i de kommende år. Det skyldes, at vi i 2019 først begyndte rigtigt at modtage sager fra omkring medio året, og at Familieretshuset – og dermed familieretterne – ikke for alvor endnu har haft det sagsflow, som vi må forvente, der vil være, når den nye ordning har fungeret i en længere periode.

Der har i perioden fra august 2019 og året ud været afholdt 6 møder i familieretsnævnet. Sagerne drejer sig navnlig om ansøgninger om appeltilladelse efter den nye appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453 vedrørende familierettens afgørelser i sager, hvor Familieretshusets afgørelse er indbragt for familieretten. De materielle emner har navnlig været børnebidrag, ægtefællebidrag og samvær. Der er i 2019 givet bevilling til landsretten i et mindre antal sager.

5.2.4 Nogle tendenser i de sager, som nævnet har behandlet i 2019

Af de appeltilladelser, som familieretsnævnet har meddelt i 2019, har flere tilladelser været begrundet i *processuelle forhold* under behandling af sagen i familieretten. Der er således meddelt anketilladelser til flere sager behandlet i den forenkledte familieproces, hvor familieretten har truffet afgørelse på skriftligt grundlag efter retsplejelovens § 219, stk. 2, 2. pkt., men hvor dette er sket, eksempelvis uden at parterne forinden var blevet oplyst om dommens afsigelsestidspunkt. I nogle af sagerne var der alene gået få dage

efter familierettens afgørelse om behandling i den forenklede proces, og i en enkelt sag var dommen afsagt forud for familierettens afgørelse af en protest mod denne behandling.

”

Det har været utroligt spændende og lærerigt at arbejde med Procesbevillingsnævnets nye afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser, hvor sagerne ofte ikke kun har omhandlet juridiske, men også praktiske problemstillinger, som Procesbevillingsnævnet ikke har set før.

Der er tale om sager, der har meget stor betydning for parterne, og det er derfor ikke alene vigtigt, at sagerne bliver behandlet effektivt, men også at sagsbehandlerne i vidt omfang bestræber sig på at behandle sagerne grundigt og med høj faglig kvalitet. Dette forsøger jeg selv at gøre ved hver enkelt sag.

”

Fuldmægtig Celia Bautista Andersen

En af de sagstyper, der navnlig har fyldt meget i familieafdelingen i 2019, har været sager om *børnebidrag*, hvor problemstillingerne blandt andet har vedrørt grundlaget for at tilsidesætte en bidragsaftale, om bidragsyderen i øvrigt har opfyldt sin bidragspligt og derfor ikke skal betale bidrag, om der er grundlag for en forhøjelse eller nedsættelse af bidragets størrelse, herunder hvilke poster, der kan fradrages ved opgørelsen af indkomsten. Nogle af sagerne har desuden omhandlet spørgsmålet om, hvorvidt der har været grundlag for at lade bidragsafgørelsen få virkning fra et tidligere tidspunkt end den næste forfaldsdato efter afgørelsen. I børnebidragssagerne har familieretsnævnet blandt andet meddelt tilladelse til anke af familierettens dom i en sag om, hvorvidt bruttoferiepenge skal indgå i den skønsmæssige fastsættelse af bidragsyderens indkomst, samt til to sager om virkningstidspunktet.

Derudover har nævnet behandlet fem sager om *uddannelsesbidrag*, hvor der er meddelt tilladelse til anke af en enkelt sag om opgørelsen af bidragsydernes indkomst i en situation, hvor der var foretaget fratæk til egenbetaling til en uddannelse gennem en bruttolønsordning, hvorved bidragsyderens indkomst var kommet under indtægtsgrænsen for, hvornår der skulle betales uddannelsesbidrag.

Familieretsnævnet har herudover behandlet en del sager, hvor Familieretshuset i medfør forældreansvarsloven har truffet en *midlertidig afgørelse* om forældremyndighed, bopæl og samvær, der dermed skulle gælde, indtil at der var truffet endelig afgørelse i sagen. Nævnet har alene meddelt enkelte tilladelser til anke af familierettens dom vedrørende sådanne midlertidige afgørelser. Dette er blandt andet sket i to sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær og om midlertidig forældremyndighed over to store børn, der var blevet tvangsfjernet umiddelbart inden afgørelsen herom.

Familieafdelingen har i 2019 behandlet forholdsvis mange *samværssager* om blandt andet fastsættelse af samvær, herunder som nævnt ovenfor kontaktbevarende sam-

vær, om overvåget samvær og om udvidelse, ændring og ophævelse af samvær. Nævnet har i løbet af 2019 meddelt ti ansøgere tilladelse til anke til landsretten af familierettens dom om samvær.

Familieretsnævnet har desuden meddelt tilladelse til anke af familierettens dom i flere sager, hvor familieretten har stadfæstet Familieretshusets *afvisning efter forældreansvarslovens § 39* af at behandle en anmodning om ændring af forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt.

Familieretsnævnet har i 2019 alene behandlet tre sager om *ægtefællebidrag*, hvor der er meddelt tilladelse til anke af familierettens dom i en sag om, hvorvidt allerede afholdte vedligeholdelsesudgifter i en række udlejningsejendomme skulle fradrages ved fastsættelsen af bidragsydere bruttoindkomst.

Landsretten har truffet afgørelse i nogle af ovennævnte sager efter meddelt appeltilladelse. I enkelte af sagerne er familierettens afgørelse blevet ændret, mens landsretten i flertallet af sager har stadfæstet familierettens afgørelse.

I løbet af 2019 har familieretsnævnet desuden behandlet et begrænset antal sager efter *andre appelbegrænsningsbestemmelser i retsplejeloven* navnlig § 389 a om appeltilladelse til landsretten af afgørelser truffet af familieretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse.

Familieretsnævnet har efter denne bestemmelse blandt andet meddelt kæretiladelse til landsretten af familierettens afgørelse i en sag om at tillægge en klage over Familieretshusets afgørelse om samvær opsættende virkning. Landsretten har i øvrigt efterfølgende ophævet familierettens afgørelse om opsættende virkning med henvisning til, at der ikke var hjemmel i retsplejelovens kapitel 42 hertil, at afgørelsen ikke var af en sådan karakter, at indbringelsen for familieretten uden udtrykkelig hjemmel burde tillægges opsættende virkning, og at familieretten ved anmodning herom havde mulighed for i stedet at træffe en midlertidig afgørelse.

Nævnet har desuden afslået kæretiladelse efter bestemmelsen i § 389 a i sager om blandt andet inhabilitet, midlertidig bopæl og afholdelse af børnesamtale.

Derudover har afdelingen afslået kæretiladelse efter retsplejelovens § 253, stk. 4, af familierettens delafgørelse om ikke at henvise sagen til en anden familieret, og efter retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. og 3. pkt., af familierettens afgørelse om ikke at fritage den pågældende fra anvendelsen af domstolenes sagsportal.

”

Arbejdet i det nye familieretsnævn har ikke blot givet mulighed for at arbejde med en række interessante juridiske problemstillinger, men i lige så høj grad givet mulighed for at arbejde med problemstillinger, der har en meget stor betydning for de involverede parter. Det synes jeg er meget interessant.

”

Fuldmægtig Nichlas Madsen

5.2.5 Kommunikation

Du kan få nærmere information om behandling af alle sager i Procesbevillingsnævnet og herunder i familieretsnævnet på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Du kan desuden få en række praktiske informationer om familieretlige sagers behandling på www.familieretshuset.dk.

Du kan også få information om sagers forløb i en af landets 24 familieretter på www.domstol.dk.

Hvis du i øvrigt har spørgsmål til en familieretlig sags behandling, er du også altid velkommen til at kontakte Procesbevillingsnævnet enten via mail til post@procesbevillingsnaevnet.dk eller på telefon 33 12 13 20.

6.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet har i 2019 afholdt 28 møder i afdelingen for fri proces.

Den 1. januar 2019 var 105 sager uafsluttede.

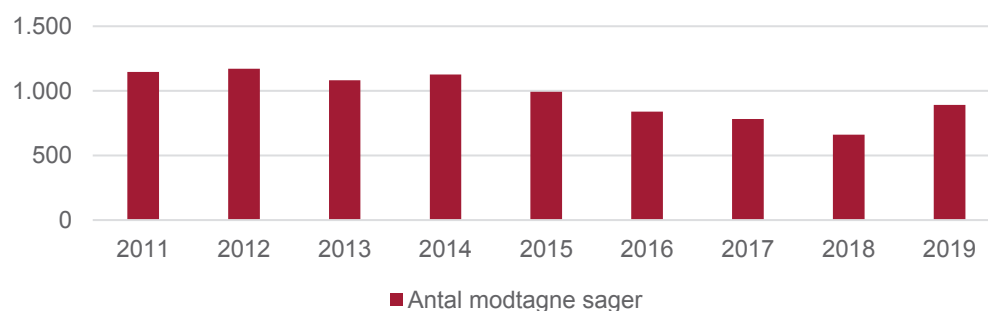
Nævnet har i 2019 modtaget 892 sager om fri proces.

Tabel 6.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for fri proces

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662	892

Her er de modtagne sager fra 2011 til 2019 vist i et søjlediagram:

Figur 6.1: Udviklingen i antal modtagne sager

Der er i 2019 blevet afsluttet 783 sager. Af de 783 sager er 64 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2019 214 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2019, er omtalt nærmere i kapitel 7.

6.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2019

Nævnet har i 2019 afgjort 719 sager, der fordeler sig således:

Tabel 6.2 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	122	402	28	19	26	597
Fri proces til appelsager	27	78	3	1	12	121
Aktindsigtsklager	0	0	0	0	0	0
International retshjælp	0	1	0	0	0	1

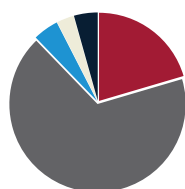
I kolonnerne for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller delvise hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

I kolonnen for stadfæstelse indgår også sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces. I 2019 har nævnet stadfæstet 7 afgørelser om Civilstyrelsens afslag på genoptagelse. 5 sager vedrørte fri proces til sager i 1. instans, og 2 sager vedrørte fri proces til appelsager.

Kolonnen med afvisning dækker blandt andet over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, eller hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger. Kolonnen omfatter endvidere sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afgørelse om afvisning, og sager der er bortfaldet.

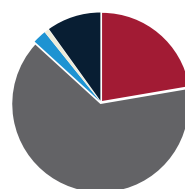
Fordelingen af afgjorte sager om fri proces til henholdsvis sager i 1. instans og appelsager er grafisk angivet i nedenstående figur:

Figur 6.2 Fri proces til sager i 1. instans

■ Bevillinger ■ Stadfæstelse
 ■ Hjemvisning ■ Fristafslag
 ■ Afvisning

Figur 6.3 Fri proces til appelsager

■ Bevillinger ■ Stadfæstelse
 ■ Hjemvisning ■ Fristafslag
 ■ Afvisning

6.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

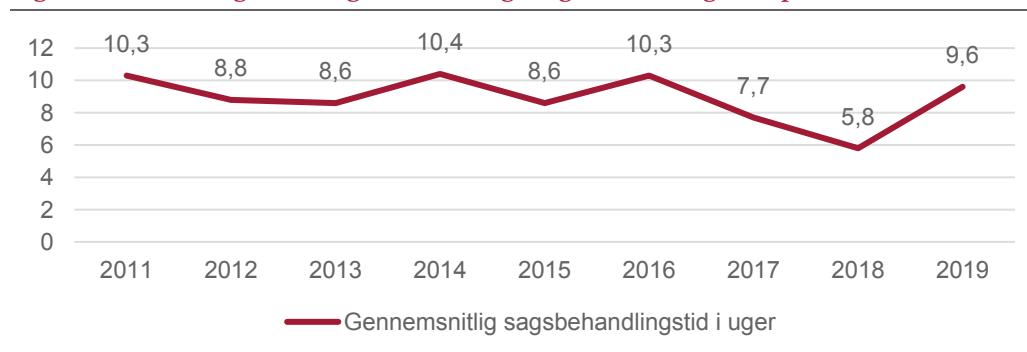
En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2019 (783 sager) i afdelingen for fri proces giver følgende resultat:

Tabel 6.3 Sagsbehandlingstiden

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	10 %
Under 6 uger	25 %
Under 8 uger	41 %
Under 10 uger	57 %
Under 12 uger	71 %
Under 14 uger	83 %
Under 16 uger	91 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	783

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne samt eventuel kontradiktion.

Figur 6.4: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2011-2019

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces var i 2019 på 9,6 uger. Der er således tale om en stigning på 3,8 uger i forhold til 2018, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid til gengæld var markant lavere end i de foregående år, nemlig på 5,8 uger, som var den hidtil korteste sagsbehandlingstid i nævnets afdeling for fri proces.

Stigningen i sagsbehandlingstiden i afdelingen for fri proces i 2019 skal navnlig ses i lyset af det øgede sagsindtag i afdelingen i 2019 i forhold til de foregående 3 år. Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger, og nævnet vil i 2020 fortsat have fokus på sagsbehandlingstiden.

6.1.3 Anmodning om genoptagelse

Nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt blev indtil 1. januar 2012 journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 892 i 2019 modtaget 73 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces.

Der henstod ved begyndelsen af året 7 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før.

70 nye anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2019 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 5,7 uger. Dette er en stigning i sagsbehandlingstiden på 0,8 uger sammenlignet med 2018.

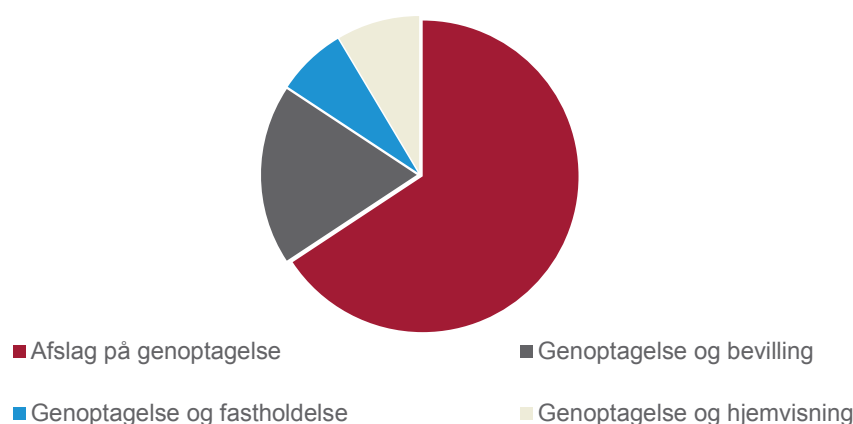
Der henstod herefter 10 uafsluttede nye genoptagelsessager ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget afdelingsformanden til at meddele afslag på genoptagelse, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af en sag, fordi der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Afdelingsformanden har endvidere bemyndigelse til at træffe afgørelse om genoptagelse og meddele yderligere fri proces i genoptagelsessager om påstandsudvidelse vedrørende de samme påstande, som det samlede nævn tidligere har meddelt fri proces til. Endelig er der bemyndigelse til, at afdelingsformanden træffer afgørelse om genoptagelse og meddeler fri proces til en betalingspåstand i sager, hvor det samlede nævn tidligere har meddelt bevilling til en anerkendelsespåstand.

Af de 70 afsluttede sager om genoptagelse blev 49 behandlet af afdelingsformanden alene i henhold til ovennævnte bemyndigelser. I 2 sager besluttede afdelingsformanden at genoptage sagen og meddele yderligere fri proces. I 4 sager besluttede afdelingsformanden at genoptage sagen og hjemvise denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Dette kan f.eks. være i situationer, hvor der bliver søgt om genoptagelse med henblik på at få fri proces til udvidelse af påstanden i sagen, men hvor der er tale om en helt ny erstatningspost, som hverken Civilstyrelsen eller Procesbevillingsnævnet tidligere har taget stilling til. I 43 sager besluttede afdelingsformanden at meddele afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

I 21 sager blev den nye anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde af det samlede nævn. I 11 sager genoptog nævnet behandlingen af sagen og meddelte fri proces. I 2 sager genoptog nævnet sagen og hjemviste denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 5 sager genoptog nævnet sagen, men fastholdt det tidligere meddelte afslag på fri proces. I 3 sager meddelte nævnet afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

Figur 6.5: Fordeling af afgjorte anmodninger om genoptagelse

Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme fri proces-sag bliver journaliseret på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger.

6.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2019 desuden modtaget 25 anmodninger om aktindsigt, som alle er afgjort i 2019. Sagerne blev afsluttet med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,2 uger.

6.2 Fri proces til sager i 1. instans

6.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 80 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 11 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 9 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 5 af de 9 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste desuden 2 af sagerne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Den ene sag blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at det var åbenbart, at sagens omkostninger ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum, jf. retsplejelovens § 329. Den anden sag blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at Civilstyrelsen skulle foretage denne vurdering i 1. instans, da dette var gjort gældende i ansøgningen om fri proces.

De øvrige 69 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces.

Nævnet stadfæstede 60 sager om afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I 34 af de 60 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste desuden 9 af sagerne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 7 af de 9 sager blev sagerne hjemvist, fordi nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Der var i 4 af disse sager fremsendt yderligere økonomiske oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse. I 2 af de hjemviste sager tiltrådte nævnet, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt efter retsplejelovens § 325, men nævnet fandt, at der var grundlag for at hjemvise sagerne med henblik på Civilstyrelsens stillingtagen til betingelserne for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329.

6.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 409 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 91 sager. Heraf var 41 af sagerne omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede 302 sager om afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. Heraf var 150 af sagerne omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 17 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 9 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. Af de i alt 302 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 49 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 16 sager til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling. Af de 16 sager blev 5 sager hjemvist under henvisning til, at sagen rettelig var omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 2 sager blev hjemvist, fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. De resterende 9 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen af forskellige andre årsager.

De realitetsbehandlede 409 sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.4 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	4	17	3
Erstatning, personskade	34	133	2
Erstatning, rådgiveransvar	0	5	0
Erstatning, andet	16	18	3
Familie- og arveret	14	23	0
Fast ejendom	2	5	0
Formueret	6	13	2
Forældremyndighed og bopæl	4	13	1
Lejeret	8	24	2
Skatteret	0	2	0
Sociale ydelser	1	4	1
Udlændingeret	2	7	0
Andet	0	9	0
Processuelle forhold*			
Erhvervsager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	17	2
Injuriesager (§ 328, stk. 4, nr. 2)	0	9	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	3	0
I alt	91	302	16

* Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 60 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329.

Nævnet meddelte bevilling i 31 sager.

I 28 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. 3 sager vedrørte betingelsen om, at fri proces kun undtagelsesvis kan gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed.

Nævnet hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.5 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	1	1	0
Erstatning, personskade	4	13	1
Erstatning, rådgiveransvar	1	0	0
Erstatning, andet	1	4	0
Fast ejendom*	21	1	0
Formueret	0	2	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Lejeret	1	0	0
Skatteret	0	2	0
Udlændingeret	1	0	0
Andet	1	1	0
Processuelle forhold**			
Erhvervsager	0	3	0
Strafbart forhold	0	0	0
I alt	31	28	1

*De 21 bevillinger blev meddelt til 21 husejere i retssag mod en kommune om hjemfaldspligt. Sagerne er refereret i afsnit 7.5.

** Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 3 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt.

I alle 3 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen.

6.3 Fri proces til appelsager

6.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 10 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 2 sager under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I begge sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet stadfæstede 6 sager under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 4 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt.

6.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 77 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 16 sager.

Nævnet stadfæstede 60 sager om Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. I 5 af de 60 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Af de i alt 60 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 12 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 1 sag til fornyet behandling i Civilstyrelsen, idet nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afvise ansøgningen under henvisning til, at ansøgningen blev indgivet for sent i forhold til hovedforhandlingen i ankesagen.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig som følger:

Tablet 6.6 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	0	1	0
Erstatnings, personskade	0	16	0
Erstatning, rådgiveransvar	2	0	0
Erstatning, andet	0	2	0
Familie- og arveret	2	7	0
Fast ejendom	0	2	0
Formueret	1	1	0
Forældremyndighed og bopæl	10	22	1
Lejeret	1	2	0
Andet	0	2	0
Processuelle forhold*			
Erhvervsager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	5	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	0	0
I alt	16	60	1

*Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 19 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte bevilling i 10 sager, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces efter denne bestemmelse i 9 sager.

I 2 af sagerne blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.7 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	0	1	0
Erstatning, personskade	2	1	0
Erstatning, andet	1	1	0
Formueret	0	2	0
Lejeret	1	0	0
Udlændingeret	0	1	0
Andet*	6	1	0
Processuelle forhold**			
Erhvervsager	0	2	0
Strafbart forhold	0	0	0
I alt	10	9	0

* 5 af de 6 bevillinger vedrørte fri proces til en række bærere af efternavnet Ørsted til en ankesag blandt andet om brug af varemærket Ørsted. Sagerne er refereret nærmere i afsnit 7.5.

** Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne

6.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2019 realitetsbehandlet 2 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I den ene sag stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen, og i den anden sag blev der meddelt bevilling.

6.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2019 ikke behandlet nogen klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.

6.5 Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjælpsloven

---

Procesbevillingsnævnet har i 2019 behandlet 1 klage over Civilstyrelsens afgørelse efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner. I sagen stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på retshjælp efter loven.

7.1 Generelt

Årsberetningen for 2019 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2019.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31. Flere af bestemmelserne i dette kapitel er blevet ændret pr. 1. april 2019 i forbindelse med familieretsreformens ikrafttræden. De nugældende regler er delvist gengivet nedenfor i forbindelse med referaterne af de udvalgte sager og er derudover i sin helhed medtaget som bilag D til årsberetningen sammen med den for 2019 gældende bekendtgørelse om fri proces, der er medtaget som bilag F.

Reglerne i lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager ved internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner (retshjælpsloven) er medtaget som bilag E.

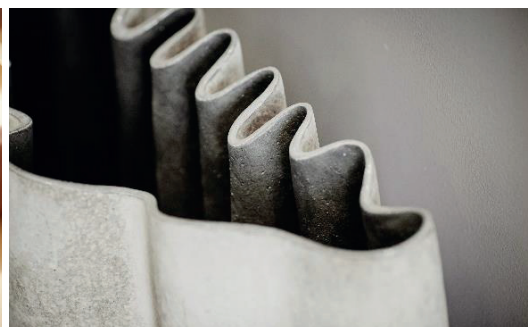
7.2 Kompetence

Manglende kompetence i en samværssag behandlet i den forenkledede familiesagsproces

Statsforvaltningen havde tidligere afvist at fastsætte samvær mellem klager og hans søn, og denne afgørelse havde Ankestyrelsen stadfæstet. Klager anmodede efterfølgende Familieretshuset om en ændring af afgørelsen, men Familieretshuset afviste at behandle anmodningen under henvisning til, at der ikke var væsentligt forandrede forhold. På klagers anmodning blev Familieretshusets afgørelse oversendt til familieretten til prøvelse. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen, hvilket Civilstyrelsen afslog med henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet der ikke var udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet. Under klagesagens behandling blev det oplyst, at familieretten havde besluttet at behandle sagen i den forenkledede familiesagsproces. Herefter afviste Procesbevillingsnævnet klagen over Civilstyrelsens afgørelse under henvisning til, at nævnet efter retsplejelovens § 328, stk. 5, ikke har kompetence til at meddele fri proces efter § 328 i sager, der behandles i den forenkledede familiesagsproces.

Afgørelse af 8. november 2019 (PBN 2019-31-0477) (Civilstyrelsen 19-210-03309).

7.3 Retsplejelovens § 325

Retsplejelovens § 325 har følgende ordlyd:

Retsplejelovens § 325

Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Af § 1 i den for 2019 gældende bekendtgørelse nr. 1.372 af 28. november 2018 om fri proces fremgår blandt andet følgende:

Bekendtgørelsen om fri proces

§ 1

Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

1. den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
2. kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 329.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 418.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 57.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

7.3.1 De økonomiske betingelser

Indtægtsgrundlaget for enlige blev lagt til grund for klager, hvis ægtefælle var flyttet på plejehjem

Klager, der havde anlagt en sag mod sin tidligere arbejdsplads om erstatning, ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen. Klager oplyste, at hendes ægtefælle var flyttet på plejehjem og havde fået fast bopælsadresse der. Civilstyrelsen meddelte afslag efter retsplejelovens § 325 under henvisning til, at klager og hendes ægtefælles samlede indtægtsgrundlag oversteg indtægtsgrænsen for fri proces. Civilstyrelsen bemærkede i afgørelsen, at det ikke kunne tillægges betydning, at klagers ægtefælle var kommet på plejehjem. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der på baggrund af sagens oplysninger fandt, at indtægtsgrænsen for samlevende ikke skulle anvendes, og at klager, der ifølge årsopgørelsen for 2017 havde en personlig indkomst med tillæg af kapitalindkomst og aktieindkomst på i alt på 292.384 kr., opfyldte de økonomiske betingelser. Nævnet hjemviste herefter sagen til Civilstyrelsen med henblik på en vurdering af, om betingelserne for fri proces i øvrigt var opfyldt.

Afgørelse af 23. maj 2019 (PBN 2019-31-0135) (Civilstyrelsen 19-210-01718).

Sagsomkostninger ikke uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag i en fogsagsag om opløsning af sameje over en fast ejendom ved frivillig auktion

Klager ejede en fast ejendom i sameje med sin tidligere samlever. Den tidligere samlever havde efter parternes samlivsophør i første omgang forsøgt at blive godkendt af sit pengeinstitut som eneskyldner, således at han kunne overtage klagers halvdel af ejendommen. Da den tidligere samlever imidlertid mere end 1 år herefter og på trods af flere henvendelser fortsat ikke havde medvirket til en afklaring, ønskede klager at indgive en begæring til fogedretten om opløsning af samejet, således at ejendommen blev solgt på frivillig auktion. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces hertil, og styrelsen afslog ansøgningen efter retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes uvæsentlige i forhold til klagers indkomstgrundlag, der ifølge klagers årsopgørelse for 2017 udgjorde 178.624 kr. Civilstyrelsen havde blandt andet lagt vægt på, at der for behandling af en begæring om afholdelse af auktion over fast ejendom skulle betales 800 kr. i retsafgift, jf. retsafgiftslovens § 22, stk. 1. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet med oplysning om, at der ud over retsafgift også ville være omkostninger til advokatarbejde i forbindelse med indgivelsen af begæringen om frivillig auktion, herunder som følge af den tidligere samlevers modvilje mod påstanden om sagens fremme. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagens omkostninger ikke kunne antages at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag, hvorfor der ikke efter retsplejelovens § 325, stk. 2, var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser. Procesbevillingsnævnet hjemviste herefter sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen som 1. instans kunne tage stilling til, om betingelserne for at meddele fri proces i øvrigt var opfyldt.

Afgørelse af 19. juni 2019 (PBN 2019-31-0208) (Civilstyrelsen 19-210-01820).

7.4 Retsplejelovens § 328

Retsplejelovens § 328 har følgende ordlyd:

Retsplejelovens § 328

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

1. sagens betydning for ansøgeren,
2. udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
3. sagsgenstandens størrelse,
4. størrelsen af de forventede omkostninger og
5. muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

1. sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
2. sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives i sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

7.4.1 Retsplejelovens § 328, stk. 1, og 2, rimelig grund til at føre proces

Afslag på fri proces til sag, der udspringer af strafbart forhold

Klager var i 2005 blevet idømt 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, ved at have udøvet vold mod en forurettet ved tildeling af flere slag i ansigtet og på kroppen mv. Det var oplyst, at forurettede herved pådrog sig flere skader, herunder kognitive vanskeligheder og følelsesmæssige ændringer. Forurettede var efterfølgende blevet tilkendt førtidspension. I 2014 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om, at forurettedes erhvervsevnetab som følge af forholdet kunne fastsættes til skønsmæssigt 50 %. Erstatningsnævnet traf i 2015 afgørelse om, at forurettede som

følge af den udøvede vold havde ret til erstatning på over 1,4 mio. kr. for tab af erhvervsevne. Dette beløb blev udbetalt til forurettede af en politikreds, som herefter i 2018 rettede et regreskrav mod klager. Klager ønskede fri proces til heroverfor at nedlægge påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb. Civilstyrelsen afslog ansøgningen efter retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at kravet udsprang af et forsægtligt strafbart forhold. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse med henvisning til, at det følger af forarbejderne til § 328, at der som udgangspunkt ikke meddeles fri proces til sager, der udspringer af et forsægtligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt.

Afgørelse af 12. april 2019 (PBN 2019-31-0049) (Civilstyrelsen 18-210-00871).

Fri proces til erstatningssag efter en bygningsbrand, hvor klager ved en udeblivelsesdom var blevet idømt en bøde på 1.000 kr. for overtrædelse af beredskabsloven

Den dengang 15-årige klager havde sammen med to yngre personer befundet sig i en lade, hvor der blev røget cigaretter og sat ild til halm, som senere udviklede sig til en bygningsbrand. Politiet sigtede kort efter klager for overtrædelse af beredskabsloven og udstedte i den forbindelse et bødeforlæg på 1.000 kr., som klager imidlertid ikke reagerede på. Få måneder efter blev klager ved en udeblivelsesdom fundet skyldig i forholdet og idømt en bøde på 1.000 kr. De to øvrige personer var på gerningstidspunktet under den kriminelle lavalder (12 og 14 år). Et forsikringsselskab anlagde herefter sag mod klager og de to andre personer (sagsøgte) med påstand om betaling af ca. 800.000 kr. i erstatning for brandskader på ejendommen. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til at nedlægge påstand om frifindelse i sagen og friholdelse over for de to medsagsøgte. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i frifindelsespåstanden, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Styrelsen lagde ved sin afgørelse navnlig vægt på, at klager var blevet idømt en bøde på 1.000 kr., idet retten havde anset klager for at have tilstået forholdet. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet. Klager oplyste blandt andet, at Civilstyrelsen havde meddelt en af de medsagsøgte mindreårige personer fri proces til sagen. Procesbevillingsnævnet meddelte efter retsplejelovens § 328 klager fri proces til sagen til påstanden om frifindelse og til friholdelsespåstandene i det indbyrdes forhold over for de to medsagsøgte.

Klager og de medsagsøgte er efterfølgende ved dom af 11. september 2019 blevet fri-fundet for forsikringsselskabets betalingskrav.

Afgørelse af 18. juli 2019 (PBN 2019-31-0324) (Civilstyrelsen 18-210-00851).

Fri proces til tre sagsøgte i sager om ulovlig fildeling af ophavsretligt beskyttede filmværker

Klagerne var af et selskab blevet sagsøgt i særskilte retssager med en påstand om betaling af 7.500 kr. for ophavsretlige krænkelse og rimeligt vederlag som følge af et uretrettiget download og deling af film. Alle klagerne benægtede kendskab til de påståede krænkelse og påstod frifindelse over for selskabets erstatningskrav. To ud af de tre klagere påstod endvidere sagerne afvist fra retten under henvisning til, at selskabet ikke havde fået overdraget ret til at forfølge de ophavsretlige krænkelse fra rettighedshaverne og dermed ikke var rette sagsøger. Klagerne ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagerne, og Civilstyrelsen meddelte i alle sagerne afslag på fri proces med henvisning til, at klagerne ikke havde rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt

til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelserne blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der efter retsplejelovens § 328 meddelte klagerne fri proces til at nedlægge påstand om frifindelse.

Procesbevillingsnævnet har efterfølgende modtaget oplysning om, at to af sagerne er sluttet ved forlig til fuld og endelig afgørelse henholdsvis uden betaling og mod betaling af 56 kr. Nævnet har ikke modtaget oplysning om udfaldet af den sidste sag.

Afgørelser af 2. juli 2019 (PBN 2019-31-0246, 2019-31-0247 og 2019-31-0300) (Civilstyrelsen 18-210-01025, 18-210-00547 og 18-210-00969).

Der henvises til tilsvarende sager i PBN 2018-31-0479 og 2019-31-0047 (Civilstyrelsen 18-210-17633 og 18-210-01356) gengivet i Procesbevillingsnævnets Årsberetning for 2018, side 112.

Fri proces til en sag om mangler ved en båd

Klager havde i 2018 købt en motorbåd til en pris af 60.000 kr. og en motorcykel. Det fremgik blandt andet af aftalen, at båden blev solgt istandsat og sødygtig, og at sælgeren gav en garanti på seks måneder på motoren. Klager måtte imidlertid selv inden søsætning klargøre båd og trailer samt sørge for udskiftning af en motordel for 5.800 kr. Da båden efter sæsonens slutning blev taget op af vandet, konstaterede en mekaniker en frostsprængning på motorblokken, som ifølge klagers oplysninger krævede en reparation på ikke under 50.000 kr. Klager ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til under en retssag mod sælger at nedlægge påstand om, at sælgeren skulle anerkende en ophævelse af handlen mod betaling af 80.000 kr., subsidiært 50.000 kr. i erstatning for den defekte motor. Klager fremlagde – til dokumentation for, at motordefekten allerede havde været til stede ved handlens indgåelse – sms-korrespondance mellem bådens tidligere ejer og sælgeren, hvor motordefekten var omtalt. Civilstyrelsen afslog fri proces under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet der ikke var udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen henviste navnlig til, at klager ikke havde godtgjort, at båden led af den beskrevne mangel, og at reparationsudgifterne i øvrigt kunne opgøres til 50.000 kr. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der efter retsplejelovens § 328 meddelte klager fri proces.

Afgørelse af 17. september 2019. (PBN 2019-31-0378) (Civilstyrelsen 19-210-01593).

7.4.2 Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen

Fri proces til en erstatningssag mod en arbejdsgiver i anledning af en arbejdsulykke

Under klagers arbejde som bager på en brødfabrik bar han en tung kasse på 22 kg., da han gled på et trin til et miksekar og faldt ind i et jernkar og pådrog sig hjernerystelse. Knap tre måneder tidligere havde brødfabrikken fået et påbud fra Arbejdstilsynet om at sikre, at der var hjælpemidler, så de ansatte ikke skulle løfte tunge kasser. Påbuddet var dog givet med henblik på at undgå, at de ansatte fik belastninger, der kunne medføre skade på især lænderyg, skulder og nakke. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring anerkendte efterfølgende ulykken som en arbejdsskade og fastsatte klagers varige men til 10% og midlertidigt erhvervsevnetab til 40%. Klager gjorde blandt andet gældende, at arbejdet ikke var tilrettelagt, så det kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til under en sag mod brødfabrikken som arbejdsgiver at nedlægge påstand om betaling af 539.240,33 kr. i erstatning

for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder, der klart talte imod at meddele fri proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling til sagen efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 27. august 2019 (PBN 2019-31-0302) (Civilstyrelsen 18-210-00941).

Fri proces i en sag om opsigelse af lejemål

Klager havde i en lang årrække boet i et lejemål i et alment boligbyggeri. Som følge af flere naboklager over gentagen og omfattende støj over en periode på ca. 4 måneder sendte boligselskabet en advarsel til klager om, at denne støj skulle bringes til ophør, og at hans lejemål i modsat fald ville blive opsagt. Efter yderligere naboklager opsagde boligselskabet lejemålet. Klager gjorde indsigelse mod opsigelsen og bestred modtagelsen af advarslen. Boligselskabet anlagde herefter sag mod klager med påstand om, at klager skulle anerkende opsigelsen af lejemålet og fraflytte med et varsel på lidt over 3 måneder. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til heroverfor at nedlægge påstand om frifindelse. Klager henviste navnlig til, at der ikke forelå nye naboklager, hvorfor hans fraflytning ikke var påkrævet, og at sagen var berammet til retsmægling efter forslag fra udlejer. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder, der klart talte imod at meddele fri proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 1. november 2019 (PBN 2019-31-0469) (Civilstyrelsen 19-210-03201).

7.4.3 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Erhvervsafslag i sag om et tilbagesøgningskrav fra en kommune for modtaget tilskud til tolkebistand

Klager, der var medejer af et selskab og i perioder havde været en del af et selskabs direktion og bestyrelse, var sammen med andre selskabsejere blevet mødt med tilbagesøgningskrav fra en kommune for uberettiget at have modtaget tilskud til tolkebistand udbetalt efter lov om kompensation til handicappede i erhverv mv. For klagers vedkommende var tilbagebetalingskravet på mere end 2 mio. kr. Kommunen havde anmeldt klager og de medsøgte til politiet. Det selskab, som klager havde været medejer af og direktør i, var efterfølgende taget under konkursbehandling. Klager søgte Civilstyrelsen om fri proces efter retsplejelovens § 328 til over for kommunen at nedlægge påstand om frifindelse overfor tilbagesøgningskravet, idet han blandt andet gjorde gældende, at han ikke uretmæssigt havde rekvireret og/eller modtaget tolkebistand. Civilstyrelsen afslog fri proces under henvisning til, at kravet i sagen udsprang af klagers erhverv, og at der ikke forelå særlige omstændigheder i sagen, herunder sociale forhold, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervmæssige karakter, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet. Der blev i forbindelse med klagen henvist til retsplejelovens § 329 med oplysning om, at klager var døvtum og havde et særligt behov for advokatbistand i en retssag. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse efter retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og vejledte klager om at søge Civilstyrelsen som 1. instans om fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 24. januar 2019 (PBN 2018-31-0571) (Civilstyrelsen 18-210-00245)

Erhvervsafslag i sag om ophævelse af lejemål, der gennem flere år havde været udlejet til en svoger

Klager havde siden 2015 udlejet et sommerhus til sin svoger. Klager ønskede nu at op-sige dette lejemål med henvisning til, at hun gerne selv ville benytte sommerhuset. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen. Civilstyrelsen afslog fri proces under henvisning til, at kravet i sagen udsprang af klagers bierhverv, og at der ikke forelå særlige omstændigheder i sagen, herunder sociale forhold, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 24. maj 2019 (PBN 2019-31-0156) (Civilstyrelsen 19-210-01559).

7.5 Retsplejelovens § 329

Retsplejelovens § 329 har følgende ordlyd:

Retsplejelovens § 329

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

Fri proces til en række husejere i en sag mod en kommune om hjemfaldspligt

En kommune ændrede i 2017 en ordning for frikøb af tinglyste deklARATIONER om hjemfaldspligt, som kommunen havde etableret i 1996. En række husejere anlagde herefter sag mod kommunen med principale og subsidiære påstande omkring gyldigheden af ændringen af 1996-ordningen. Under sagen blev det navnlig gjort gældende, at kommunens ændring af 1996-ordningen blev vedtaget på et ufuldstændigt grundlag, at ordningen gik videre, end hensynet om hjemfaldspligt kunne bære, og at kommunen burde have foretaget høring af de berørte husejere, inden ændringen trådte i kraft. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces til husejerne navnlig efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at styrelsen fandt, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, ligesom styrelsen i øvrigt skønnede, at sagen ikke havde en så væsentlig betydning for husejernes sociale eller erhvervsmæssige situation, at retsplejelovens § 329 kunne finde anvendelse. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 3. juli 2019 (PBN 2019-31-0263 til 2019-31-0283) (Civilstyrelsen 18-210-00167).

Fri proces til syv bærere af efternavnet Ørsted til en ankesag blandt andet om brug af varemærket Ørsted

Ørsted er et beskyttet efternavn efter navnelovens § 3, og sagen angik, om syv bærere af efternavnet Ørsted kunne forbyde Ørsted-koncernen i at anvende "Ørsted" som en del af koncernens varemærker, selskabsnavne og internetdomæner. Sagen var i 1. instans blevet behandlet af Sø- og Handelsretten, som ved dom af 10. maj 2019 havde frifundet Ørsted-koncernen. Retten havde navnlig henvist til, at der ikke var holdepunkter i navneloven, herunder i § 27, for at afgøre sagen alene efter navneloven, men at dette skulle ske efter respektive speciallove med inddragelse af navneloven i relevant omfang. Retten fandt, at der ikke var grundlag for at hindre koncernens anvendelse af "Ørsted" som et varemærke og dermed som en afledt effekt "Ørsted" som en del af koncernens selskabsnavne og internetdomæner. De syv bærere af efternavnet ankede dommen til Højesteret og ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til ankesagen i medfør af retsplejelovens § 329. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at klagerne ikke havde tilstrækkelig udsigt til medhold i sagen, og at sagen ikke havde den fornødne principielle karakter. Højesteret besluttede efterfølgende at admittere den direkte anke af Sø- og Handelsrettens dom, idet sagen efter Højesterets opfattelse rejste et principielt spørgsmål om forståelsen af navnelovens regler og disses samspil med reglerne i varemærkeloven, selskabsloven og internetdomæneloven, og idet sagens udfald måtte antages at kunne få generel betydning for retsanvendelsen inden for det navneretlige område. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 6. december 2019 (PBN 2019-32-0075 og 2019-32-0138 til 2019-32-0141) (Civilstyrelsen 19-210-02569).

8.1 Litteratur om appeltilladelser

8.1.1 Bøger

- Jens Anker Andersen: Auktioner, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1996, side 451-454 og 456-463.
- Bernhard Gomard m.fl.: Fogedret, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 416-417.
- Jens Anker Andersen: Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 314-316 og 319-320.
- Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch: Procesbevillinger (GadJura), 1998.
- Torben Jensen: Højesteret og retsplejen, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.
- Bjarne Christensen: Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2000, side 337-338.
- Eva Smith: Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura) 2000, side 240-243.
- Peter Germer: Statsforfatningsret, 5. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2012, side 16-17.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 8. udgave (Karnov Group) 2020, side 53-54, 63-65, 77, 672-695, 754-766.
- Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindenchrone Petersen: Fogedsager, 5. udgave (Karnov Group) 2015.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 36.

- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Grundloven med kommentarer (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 67 og 231.
- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Dansk Statsret, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2020, side 111, 128, 154-155 og 265.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 363 ff., 433, 442, 446 ff., 472 ff..
- Hanne Kjærulff og Niels Fenger: Appeltilladelser, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2017.
- Lars Lindencrone Petersen og Erik Werlauff: Dansk retspleje, 7. udgave (Karnov Group) 2017, side 28 ff., 401 ff., 415.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2017, side 151, 152, 193, 482, 713, 728, 731.
- Jørgen Jochimsen: Hovedforhandling i straffesager, 4. udgave (Karnov Group) 2018.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2018, Bind I, side 53-76 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.
- Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard: Konkursloven med kommentarer, 14. udgave (Karnov Group) 2018, side 254.
- Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jens Røn og Thomas Rørdam: Straffeprocessen, 3. udgave (Karnov Group) 2018, side 37 ff., 188, 898.

8.1.2 Artikler

- Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets- skifterets- og tinglysningsafgørelser?
- Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.
- Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.
- Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.
- Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.
- Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.
- Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.
- Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.
- Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.
- Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.
- Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

- Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.
- Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, side 380: Den særlige Klageret i 60 år.
- Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.
- Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.
- Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?
- Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.
- Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.
- Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.
- Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2011, side 17-18: Indtryk fra to år som formand i Procesbevillingsnævnet.
- Thomas Elholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2013, side 23-41: Procesbevillingens betydning for strafferetten.
- Henrik Waaben i Advokaten 2014, nr. 9, side 22-24: Det principielle skal stå i flammeskrift.
- Hanne Kjærulff og Kristian Seierøe: Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kære-begrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse, offentliggjort den 17. december 2014 på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.
- Niels Fenger og Hanne Kjærulff i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 108: Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år.
- Niels Fenger i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 239: Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker.
- Per Magid i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2016, side 29-30: lagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet.
- Henrik Waaben i U 2017B.72/2: Anmeldelse af Kjærulff og Fenger, Appeltilladelser.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandt og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2017 B, side 231: Varetægtsfængsling i praksis.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandt og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2019 B, side 80: Rejseforbehold i straffesager.

8.2 Litteratur om fri proces

- Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.
- Frederik Chr. Schydt: Fri proces, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1992, side 243-323.
- Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 8. udgave (Karnov Group) 2020, side 673-681.
- Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.
- Astrid Mavrogenis: Fri proces – Retshjælp, (Karnov Group Denmark A/S), 2012.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 58.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 491 ff.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2017, side 146, 465, 511, 512, 683, 814, 1168.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2018, Bind I, side 864-888 (kommentar til §§ 325-336).

Bilag A

Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

---

§ 22

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov og afslag på retshjælp efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

§ 23

Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. I sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet.

Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24

Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25

Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden (afdelingsformanden) kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

§ 26

Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

Bilag B

Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet

---

I medfør af § 25 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1.284 af 14. november 2018, fastsættes:

Procesbevillingsnævnet

§ 1

Procesbevillingsnævnet består af 3 afdelinger. Procesbevillingsnævnets afdeling for appelltilladelser behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), bortset fra appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse, jf. dog stk. 2 og §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnets afdeling for appelltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af disse ansøgninger består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer. Ved behandling af klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 15-16.

Stk. 4. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2

Nævnets formand og afdelingsformænd drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3

Ansøgning om appelltilladelse og klage over afslag på fri proces eller retshjælp skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan anmode ansøgeren eller klageren om at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appelltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Stk. 3. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 4. En ansøgning eller klage, der er sendt med digital post, skal være modtaget i nævnets sekretariat inden udgangen af det døgn, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Dette gælder, også hvor fristen udløber på en lørdag, søndag eller helligdag.

Såfremt en ansøgning eller klage indgives med almindelig post, skal ansøgningen eller klagen dog være modtaget inden kontortids ophør kl. 15.00 på den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Udløber fristen på en lørdag, søndag eller helligdag, skal ansøgningen eller klagen indgivet med almindelig post være modtaget inden kl. 15.00 på den forudgående arbejdsdag. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i øvrigt i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces eller retshjælp kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4

Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. I sager vedrørende appeltilladelse underrettes modparten om ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretningen i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden. I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces og retshjælp sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12–14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5

Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgnings-sag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6

Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne senest ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7

Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8

Formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet. Disse skriftlige retningslinjer fastsættes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed i de 3 respektive afdelinger, dog således at formanden og afdelingsformanden skal være en del af flertallet.

§ 9

I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appeltilladelser**§ 10**

I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12

I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af formanden med tilslutning fra mindst 2 andre medlemmer, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde i sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten træffes af en underafdeling bestående af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (formand for underafdelingen), en byretsdommer og en advokat. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser**§ 13**

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Behandling af klager i nævnets afdeling for fri proces**§ 15**

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 16

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 17

Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 18

Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 19

Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse, fri proces eller retshjælp.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces og retshjælp tillige underretning til Civilstyrelsen. Meddelelse om bevilling af fri proces i verserende retssager gives tillige til den ret, der behandler sagen.

§ 20

Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger.

Stk. 2. Begæring om indsigtsret fra den registrerede i medfør af databeskyttelsesforordningen behandles efter reglerne i forordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22.

Ændringer

§ 21

Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 22

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 2019.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet ophæves.

Bilag C

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse

---

Retsplejeloven

Kapitel 16.

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148 a.

Borgerlige retssager, sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolenes sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 8. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolenes sagsportal.

Stk. 4. Vurderer retten, at der foreligger særlige forhold, som gør, at en part, skønsmand m.v. ikke må forventes at kunne anvende domstolenes sagsportal, beslutter retten, at den pågældende fritages fra at anvende domstolenes sagsportal. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolenes sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet.

Stk. 5. Retten kan i øvrigt, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller et processkrift eller et andet dokument ikke skal fremsendes ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 6. Vedkommende retspræsident kan, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at rettens sager eller en del heraf i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på domstolenes sagsportal.

Stk. 7. Beslutninger efter stk. 5 og 6 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningsretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes sagsportal.

Kapitel 23.

Delafgørelser i civile sager

§ 253.

Retten kan bestemme, at forberedelsen eller hovedforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Hvis tilladelse skal gives til at indbringe en afgørelse for Højesteret som 3. instans, skal sagen desuden angå spørgsmål af principiel karakter, jf. § 371, stk. 1, og § 392, stk. 3. En tilladelse til at indbringe afgørelsen for Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 5. Ansøgning om tilladelse efter stk. 4 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. § 371, stk. 2, 2. pkt., og § 392, stk. 4, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

Kapitel 31.

Retshjælp og fri proces

§ 327.

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1. i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
2. i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
3. til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
4. når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

1. Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.
2. Sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.
3. Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 334.

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føjte har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368.

Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis

kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.

Stk. 7. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 8. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder stk. 4-6 tilsvarende anvendelse.

§ 368 a.

Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

§ 371.

Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372.

Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes. Den ret, hvis dom indankes, sender inden 1 uge efter modtagelse af anken sagens dokumenter til ankeinstansen. Anke skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, § 371 eller § 453, stk. 2, inden 4 uger efter, at tilladel-

sen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389.

Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 389 a.

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

§ 391.

Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog

undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 392.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret uden forudgående tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3. I andre tilfælde kan landsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis kendelsen eller beslutningen er afsagt efter reglerne i § 253, skal der desuden foreligge særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 3, 1. og 2. pkt., hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

Stk. 5. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse efter stk. 3 til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.

§ 392 a.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 2, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 394.

Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger.

Stk. 2. Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 148 a, stk. 4, § 389, § 389 a, stk. 1, § 391, § 392, § 392 a, stk. 2, eller § 453, stk. 3, jf. stk. 2, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, stk. 3, jf. § 253, stk. 4, skal kære ske, inden 4 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb.

§ 395.

Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

Kapitel 42**Kære og anke – familieretlige sager****§ 453.**

En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelsen af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

Kapitel 43 a.**Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse****§ 475.**

Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b.**Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke****§ 475 i.**

Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 4 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584.

Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a.

Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586.

Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 584, stk. 2 og 3, § 584 a, stk. 2-4, eller § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genèvekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse.

Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kapitel 82.

Anke til landsretten – straffesager

§ 902.

Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

1. mere end 20 dagbøder,
2. en bøde på over 6.000 kr.,
3. konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
4. andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret

§ 903.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

§ 904.

Ankefristen er 14 dage og regnes fra dommens afsigelse, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen.

Stk. 3. Hvis sagen er afgjort efter § 897 og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret – straffesager

§ 932.

Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter

reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

§ 933.

Ved iværksættelse af anken til Højesteret finder § 903, stk. 4, § 905, stk. 1 og 3, § 906, § 907, stk. 2-4, § 910, stk. 1 og 2, og § 913 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anke kan ske under henvisning til de grunde, der er nævnt i § 912, stk. 1, nr. 1-3. Reglen i § 912, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

Kapitel 85.

Kære til højere ret – straffesager

§ 968 a.

Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger – straffesager

§ 1013.

Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2 og 3, § 91, stk. 2 og 3, § 92 og § 111, stk. 2 og 3, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Lov nr. 1867 af 29. december 2015 om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter (Digitalisering af retsprocessen i borgerlige sager, oprettelse af en domsdatabase m.v.):

§ 5

Loven træder i kraft den 1. januar 2016.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på alle sager, som anlægges, appelleres eller henvises efter lovens ikrafttræden. For sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler anvendelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. § 1, nr. 2, 40, 41 og 47, finder anvendelse på sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at sager i bestemte retskredse og retsinstanser, som anlægges, appelleres eller henvises i en nærmere fastsat periode efter lovens ikrafttræden, ikke skal anlægges eller behandles på domstolens sagsportal. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Sager, som er anlagt før lovens ikrafttræden og appelleres efter lovens ikrafttræden, skal gøres tilgængelige på domstolens sagsportal af den ret, hvis afgørelse appelleres.

Stk. 6. Retten kan beslutte, at en sag, som er anlagt før lovens ikrafttræden eller behandles efter de hidtil gældende regler, jf. stk. 4, 2. pkt., skal behandles efter reglerne i denne lov. Beslutningen kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet. Kære skal ske, inden 2 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 7. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at alle verserende borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav skal behandles efter reglerne i denne lov.

Bilag D

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325

Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326

De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
- 2) i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
- 3) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 4) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

- 1) Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.

2) Sager, der behandles i den forenkledede familiesagsproces.

3) Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervsministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

- 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
- 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives i sager, der behandles i den forenkledede familiesagsproces.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330

Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at ansøgning om fri proces skal indgives ved anvendelse af den digitale løsning, som Civilstyrelsen stiller til rådighed (digital selvbetjening).

§ 331

Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. fritagelse for
  - a) sikkerhedsstillelse for omkostninger ved boets behandling,
  - b) betaling af partens andel af bobehandlerens salær og
  - c) hæftelse for statskassens krav mod den anden ægtefælle, jf. § 44, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. I boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. gælder følgende:

- 1) Fritagelsen for afgifter efter stk. 1, nr. 1, omfatter ikke skifteafgift efter §§ 34 a og 34 b i lov om retsafgifter.
- 2) Stk. 1, nr. 2, finder kun anvendelse, når skifteretten beskikker en advokat i medfør af § 23 i lov om ægtefælleskifte m.v.
- 3) Stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332

Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333

For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

§ 335

Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336

Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Bilag E

Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016

---

§ 1

Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2

Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen og det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen. Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3

Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor og de i § 2, stk. 1, anførte betingelser er opfyldt, yde retshjælp til juridiske personer.

§ 4

Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og

øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 4 a

Meddeles der afslag på retshjælp efter denne lov, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 5

Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag F

Bekendtgørelse nr. 1.372 af 28. november 2018 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018, fastsættes:

§ 1

Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 329.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 418.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 57.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3

Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4

Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2017. Indgives ansøgningen i december 2019 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2018. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2019 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1462 af 11. december 2017 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2019.

Bilag G

Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed

Her er en kronologisk oversigt over reformer og større lovændringer af betydning for nævnets virksomhed.

Procesbevillingsnævnet blev etableret pr. 1. januar 1996 og har fra starten haft til opgave at træffe afgørelse vedrørende ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. Fra 2007 har nævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces. De to sagstyper behandles i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appeltilladelser, dels i en afdeling for fri proces. Alle sager bliver forberedt i et sekretariat, der er fælles for de to afdelinger.

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 som nævnt forestået behandlingen af ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) blev der gennemført de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 som nævnt tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers krævedes nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Ved lov nr. 536 af 26. maj 2010 er der med virkning fra den 1. juli 2010 indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling til Højesteret i både civile sager og straffesager.

Der er i 2014 trådt en række nye regler om appelbegrænsning i civile sager i kraft. Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Ved lovændringerne er der indført nye regler om civile sagers behandling, som blandt andet betyder ændring af appelgrænsen og andre nye regler om appelbegrænsning i civile sager.

Der er desuden ved flere senere lovændringer indføjet enkelte nye regler om appelbegrænsning – ved appel af rettens afgørelse om anvendelse af domstolenes sagsportal, jf. lov nr. 1867 af 29. december 2015 – samt diverse konsekvensrettelser i bestemmelser knyttet til reglerne om apeltilladelse.

Der er med virkning fra 1. april 2016 gennemført en ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016. Ændringen indebærer bl.a., at der er indført en klageadgang til nævnets afdeling for fri proces i disse sager.

Beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten af byrettens dom i en straffesag er ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 med virkning fra 1. juli 2018 ændret i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr., dette angår alene de såkaldte sumbøder, og bestemmelsen i § 902, stk. 2, nr. 1, er derfor uændret på 20 dagbøder. Efter overgangsreglerne finder ændringen ikke anvendelse på byrettens domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden.

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for apeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om apeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som vil få meget stor betydning i nævnets nye afdeling.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Se herom nærmere afsnittet om det nye nævn, jf. § 23, stk. 2.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordenen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sagstyper, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Procesbevillingsnævnet behandler efter den nugældende færøske retsplejelov ansøgninger om appeltilladelse i færøske sager. Det drejer sig dog næsten udelukkende om ansøgninger om anke eller kære til Højesteret, hvor Retten på Færøerne og Østre Landsret har truffet afgørelse. Årligt behandler Procesbevillingsnævnet samlet set et meget lille antal ansøgninger i færøske sager.

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet fastsættes regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov.

Der er desuden fastsat en bestemmelse om, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

Der indføres endvidere en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.

Efter de nugældende regler har rigsombudsmanden alene kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans – og kun efter bestemmelsen i § 330 i den færøske retsplejelov. Civilstyrelsen har kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel og ansøgninger efter undtagelsesbestemmelsen i § 331, og der er ikke mulighed for at påklage Civilstyrelsens afgørelser herom.

Efter den nye retsplejelov for Færøerne får rigsombudsmanden nu også kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel, ligesom rigsombudsmanden får kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces både efter den almindelige bestemmelse og undtagelsesbestemmelsen.

Den nye færøske retsplejelov træder i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Bilag H

Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år

---

Der har siden Procesbevillingsnævnet etablering i 1996 gennem årene været en række reformer og lovændringer, som har medført, at Procesbevillingsnævnet i markant omfang har fået udvidet kompetence. I det følgende bliver der givet et overblik over de seneste år.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Reform om civile sagers behandling og appelbegrænsningsregler pr. 1. februar og 1. juli 2014

Procesbevillingsnævnet fik i 2014 kompetence til at behandle ansøgninger om appeltilladelse i civile sager i en række nye tilfælde som følge af, at der ved lovændringer med virkning fra henholdsvis februar og juli 2014 blev indført nye regler om behandling af civile sager. Dette har betydet, at der i de følgende år er sket en markant stigning i antal sager om appeltilladelser i nævnets afdeling for appeltilladelser.

Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

De nye regler indeholder navnlig følgende ændringer af retsplejeloven mv., hvorefter appel kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsret, jf. § 392 a, stk. 2
- De gældende appelbegrænsningsregler fra byret til landsret med en beløbsgrænse på 10.000 kr. er forhøjet til 20.000 kr., jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 1. pkt., § 391, stk. 2, 1. pkt. jf. stk. 1, 1. pkt., § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt.
- Der er indført appelbegrænsning for kære til landsretten med en grænse på 20.000 kr. af byrettens fastsættelse af salær på højst 20.000 kr. og af byrettens ophævelse af sagsomkostninger, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger på højst 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 2. pkt., § 389, stk. 3, § 391, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 3.
- Kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. § 389 a.
- Appel til landsret og til Højesteret af delafgørelser efter § 253, stk.4, § 392 a, stk. 1, og § 392, stk. 1.

- Kære til Højesteret af landsrettens dom efter § 368 a om afvisning af en ankesag, jf. § 391, stk. 4.
- Anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn, jf. lov om social service § 171.
- De hidtil gældende ansøgningsfrister på 8 uger ved appel til Højesteret er ændret til 4 uger.
- Diverse konsekvensrettelser.

Som det fremgår af de talmæssige opgørelser i årsberetningen, har Procesbevillingsnævnet i 2015 – 2019 oplevet et rekordstort antal modtagne ansøgninger om appelltilladelse til landsretten og Højesteret på henholdsvis 2.392, 2.420 og 2.356, 2.237 og 2.603 sager i nævnets afdeling for appelltilladelser. Dette skyldes de nye regler om appelbegrænsning i civile sager.

I årsberetningerne fra 2015-2017, afsnit 2.5, er der udarbejdet tabeller, der viser udviklingen, herunder det ekstra antal sager, som ændringen i appelbegrænsningsreglerne medførte, mens de samlede antal sager efter de enkelte bestemmelser er angivet i parentes.

Se nærmere om statistik i øvrigt for samtlige sager i afdelingen for appelltilladelser i kapitel 3.

En stor del af det forøgede årlige sagsindtag som følge af lovændringerne fra 2014 vedrører ansøgninger om kære tilladelse fra byret til landsret efter kære begrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen i § 389 a, stk. 1, bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Disse sager har angået byrettens afgørelser vedrørende eksempelvis spørgsmål om henvisning af en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten, opsættende virkning, syn og skøn, vidneførelse, edition, forelæggelse for en administrativ myndighed, udsettelse, genoptagelse mv.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a har desuden givet anledning til en række spørgsmål vedrørende selve anvendelsesområdet for bestemmelsen. Procesbevillingsnævnet har i årenes løb meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i en række afgørelser, der oversigtsmæssigt er gengivet i afsnit 2.5.

Om afgrænsning af anvendelsesområdet for § 389 a se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, side 58 ff. Se desuden artiklen af Fenger og Kjærulff i U 2016 B.108 "Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år". Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.

Procesbevillingsnævnet har endvidere meddelt kæretiladelse til Højesteret vedrørende afgrænsning af selve anvendelsesområdet for enkelte andre af de nye regler, som Højesteret efterfølgende har fastslået retsstillingen for.

Se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 2017, side 151, om § 391, stk. 4, og bl.a. side 93 ff. om § 253, stk. 4. Særligt om nævnets kompetence til at meddele kæretiladelse vedrørende landsrettens afvisning af ankesager efter den nye regel fra 2014 i § 368 a, jf. § 391, stk. 4, se også artiklen af Niels Fenger i U 2016 B.239 "Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker".

De nye regler om appelbegrænsning i civile sager fra 2014 er som nævnt også mere fylldigt beskrevet i Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra 2014 – 2017, afsnit 2.5.

Diverse mindre ændringer af kompetencen

Der har gennem årene været en række mindre lovændringer og konsekvensrettelser af betydning for hjemlerne i nævnets afdeling for appeltilladelser. Desuden er der ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 indsat regler om en digital sagsportal i borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav. Efter § 148 a er anvendelse af domstolens digitale sagsportal som udgangspunkt obligatorisk. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolens sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret, jf. § 148 a, stk. 4.

Forhøjelse af beløbsgrænsen fra 3.000 kr. til 6.000 kr. for tiltaltes anke til landsretten i straffesager pr. 1. juli 2018

Med virkning fra 1. juli 2018 er beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten i straffesager i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, ændret fra 3.000 kr. til 6.000 kr.

Folketinget har den 31. maj 2018 vedtaget en ændring af retsplejeloven, jf. lov nr. 714 af 8. juni 2018, hvor der blandt andet er sket en ændring af beløbsgrænsen i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr. Ændringen betyder, at tiltalte fremover kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt en bøde på over 6.000 kr.

Procesbevillingsnævnet kan efter retsplejelovens § 903, stk. 1, tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Ændringen af beløbsgrænsen i § 902, stk. 2, nr. 2, betyder derfor, at såfremt tiltalte ønsker at anke byrettens dom i en straffesag, hvor tiltalte har givet møde i byretten, og hvor tiltalte er idømt en bøde på 6.000 kr. eller derunder, da skal tiltalte efter retsplejelovens § 903 ansøge Procesbevillingsnævnet om tilladelse hertil.

Der er ikke i øvrigt ændringer i bestemmelsen i § 902, hvilket blandt andet betyder, at retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 1, hvorefter tiltalte kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, er uændret.

Appel af byrettens afgørelser i sager behandlet af Ungdomskriminalitetsnævnet pr. 1. januar 2019

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde

ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Ændring af retsplejelovens kapitel 1 a og bl.a. § 25, stk. 2, pr. 1. april 2019

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Se herom nærmere afsnittet om det nye nævn, jf. § 23, stk. 2.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også kan afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordenen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Nye appelbegrænsningsregler i sager fra Færøerne

Procesbevillingsnævnet behandler efter den nugældende færøske retsplejelov ansøgninger om appeltilladelse i færøske sager. Det drejer sig dog næsten udelukkende om ansøgninger om anke eller kære til Højesteret, hvor Retten på Færøerne og Østre Landsret har truffet afgørelse. Årligt behandler Procesbevillingsnævnet samlet set et meget lille antal ansøgninger i færøske sager.

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet fastsættes regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov.

Der er desuden fastsat en bestemmelse om, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

Den nye færøske retsplejelov træder i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Procesbevillingsnævnets afdeling for apeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for apeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om apeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som vil få meget stor betydning i nævnets nye afdeling.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

Ny klageadgang til nævnet i sager om retshjælp efter retshjælpsloven pr. 1. april 2016

Med virkning fra 1. april 2016 er der indført nye regler om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Ved loven suppleres det gældende kriterium – hvorefter retshjælp ydes i sager, hvor regeringen er anmodet om retlige bemærkninger – med et yderligere kriterium om, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Det er efter loven Civilstyrelsen, der som første instans skal træffe afgørelse i sagerne, men som noget nyt er der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet, således at afslag på retshjælp vil kunne indbringes for en uafhængig instans.

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sags typer, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Ny klageadgang til nævnet i sager om fri proces på Færøerne

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet indføres en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.

Efter de nugældende regler har rigsombudsmanden alene kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans – og kun efter bestemmelsen i § 330 i den færøske retsplejelov. Civilstyrelsen har kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel og ansøgninger efter undtagelsesbestemmelsen i § 331, og der er ikke mulighed for at påklage Civilstyrelsens afgørelser herom.

Efter den nye retsplejelov for Færøerne får rigsombudsmanden nu også kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel, ligesom rigsombudsmanden får kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces både efter den almindelige bestemmelse og undtagelsesbestemmelsen.

Den nye færøske retsplejelov træder i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Procesbevillingsnævnet

Store Kongensgade 1-3

1264 København K.

Telefon: 70 10 33 22

www.procesbevillingsnævnet.dk

